Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 24 (14350) | 1974 оной январиин 29, вторник | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. М. БУЛАНЦЕВТА БУРЯАДАЙ АССР ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕР ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын капитальна барилгын хүгжэлтэдэ габьяатай байhанайнь түлөө «Бурятцелинстрой» трестын баригдажа байhан предприятинуудай дирекциин главна механик нүхэр **Буланцев** Николай Михайловичта **Буряадай АССР-эй габьяата инженер** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной январиин 25.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ВЦСПС-тэ, ВЛКСМ-эй ЦК-да

1973 оной арадай ажахын түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө промышленностиин, барилгын ба транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет, ВЛКСМ-эй Центральна Комитет энэ асуудалаар тогтоол баталан абаба.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, промышленностиин, барилгын ба транспортын ажалшад юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэйнь түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС ба ВЛКСМ-эй ЦК энэ тогтоол соогоо амжалтатайгаар тэмдэглэнэ. Жэлэй даалгабариин 5,8 процент байхада, промышленна продукциин хэмжээн 7,4 процентээр ехэ болоо. Түсэбhөө гадуур 7 миллиард үлүүтэй түхэригэй продукци гаргагдаа. Эрдэм техникын дэбжэлтэ улам түргэдхэхэ тушаа ехэ юумэн хэгдэжэ, энээнэй үндэhэн hуури дээрэ ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлээ. Промышленна үйлэдбэриин бүхы ургалтын табан дүрбэн хубиhаа ехэнь ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэй ашаар абтаа. 90 миллиард үлүүтэй үнэ сэнтэй үйлэдбэриин ба культурно-ажаhуудалай хэрэглэмжын барилганууд ашаглалгада тушаагдаа. Бүхы түрэлэй транспортаар ашаа шэрэхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдэв.

1973 ондо ороной экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ горитой ехэ амжалтанууд түйлагдаа. Энэ ушар табан жэлэй социальна программые бодото хэрэг дээрэнь дүүргэхэ тушаа нилээд ехэ хэмжээ ябуулганuудые бэелүүлхэ арга олгоо. Эдэ түйлалтанууд баатарлиг хүдэлмэришэн ангиин, инженернүүдэй, эрдэмтэдэй, үйлэдбэриин мэргэжэлтэдэй габшагай ажалай ашаар түйлагдаад, юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ тушаа партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинуудай ябуулhан ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй түйлай ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн мүн.

1973 оной арадай ажахын түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө промышленностиин, барилгын ба транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшад гэжэ мэдэрээд, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет, ВЛКСМ-эй Центральна Комитет эдэ союзна ба автономито республиканууды, хизаарнууд, областьнуудые КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай Улаан тугуудаар шагнаа гэбэл:

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУД

РСФСР
Украинын ССР
Белоруссиин ССР
Казахай ССР
Грузиин ССР
Азербайджанай ССР
Молдавиин ССР
Латвиин ССР

АВТОНОМИТО РЕСПУБЛИКАНУУД, ХИЗААРНУУД БА ОБЛАСТЬНУУД

РСФСР-тэ: Москва город, Ленинград город, Башкирай АССР, Дагестанай АССР, Мариин АССР, Удмуртын АССР, Якадай АССР, Белгородско область, Владимирска область, Воронежско область, Горьковско область, Ивановска область, Эрхүүгэй область, Кемеровскэ область, Куйбышевска область, Ленинградска область, Московско область, Мурманска область, Новосибирскэ область, Омско область, Пермскэ область, Примориин хизаар, Ростовско область, Сахалинска область, Свердловско область, Тульска область, Тюменскэ область, Челябинска область.

УКРАИНЫН ССР-тэ: Днепропетровско область, Донецкэ область, Запорожско область, Киевскэ область, Крымскэ область, Львовско область, Николаевска область, Харьковска область, Херсонско область.

БЕЛОРУССИИН ССР-тэ: Витебскэ область, Минскэ область.

УЗБЕГЭЙ ССР-тэ: Сыр-Дарьинска область, Ташкентскэ область, Ферганска область.

КАЗАХАЙ ССР-тэ: Актюбинска область, Восточно-Казахстанска область, Карагандинска область, Кустанайска область, Северо-Казахстанска область, Семипалатинска область.

ГРУЗИИН ССР-тэ: Абхазиин АССР.

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР-тэ: Нахичеваниин АССР.

КИРГИЗЭЙ ССР-тэ: Ошско область.

ТАДЖИГАЙ ССР-тэ: Ленинабадска область.

ТУРКМЕНИИН ССР-тэ: Ташаузска область.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшад гэжэ мэдэрэгдээд, 739 предприятинуудай, барилгануудай ба организацинуудай коллективүүд мүнгэн шан барюулгатайгаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай Улаан тугүүдаар шагнагдаа.

1973 ондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гүнзэгыгөөр, алишье талаhаань шэнжэлхыень, мүрысөөндэ илагшадай дүй дүршэл согсолжо үргэнөөр дэлгэрүүлхыень, мүрысөө эмхидхэлгые улам саашадань нарижуулан hайжаруулха, табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбүүд болон социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэлтэ хангамаар хэмжээнүүдые зохёогоод бэелүүлхыень партийна, советскэ ба ажахын органуудта, профсоюзай, комсомолой организацинуудта КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС, ВЛКСМ-эй ЦК дурадхаhан байна.

***

1973 оной бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшадые — республиканuудай, хизаарнуудай, областьнуудай предприятинууд ба организацинуудай коллективүүдые, промышленностиин, барилгын ба транспортын хүдэлмэрилэгшэдые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС, ВЛКСМ-эй ЦК хани халуунаар амаршалаад, хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд, эрдэмтэд, үйлэдбэриин мэргэжэлтэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ ажалайнгаа хүсэлэл оролдолгые бүри эршэдхэхэ, бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй тугые бүри дээрэ үргэхэ, 1974 оной даалгабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэрэлээ, дүй дүршэлөө элсүүлхэ байха гэжэ батаар найдажа байhанаа мэдүүлнэ.

ЛЕНИНЭЙ НЭРЭЭР АЛДАРШАНХАЙ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). Петроградые Ленинград болгожо хубилган нэрлэhээр 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан январиин 25-да «Октябрьский» гэжэ зал соо болоо. Ленинэй гвардиин ветеранууд — Октябриин зэбсэгтэ восстанида хабаадагшад, Ленинскэ уряагай коммунистнууд, түрүүшын табан жэлнүүдэй ударнигууд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ тус хотые хамгаалагшад, баатар хотын үйлэдбэриин түрүүшүүл ба үүсхэлшэд, сэрэгшэд, залуушуул эндэ сугларба.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй Ленинскэ ЦК-е хүндэтэ президиумдээ бүгэдын дуугаар hунгаа.

Ленинградайхидта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээhэн амаршалгые ехэ баяртай дэбжэлтэтэйгээр угтаба.

Танай хотодо Владимир Ильич Ленинэй нэрые олгоhон ушар Питерэй хүдэлмэрилэгшэдэй түүхэтэ габьяануудые, революционно хүдэлөөндэ, Октябриин түйлалтануудые хамгаалха хэрэгтэ Нева мүрэн дээрэхи суута хотын дүүргэhэн асари ехэ үүргые мэдэрhэн ябадал болоно гэжэ амаршалга дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ. Агуу ехэ Ленин эндэ большевигүүдэй партиин үндэhэ hуури табиhан, Агуу ехэ Октябриин илалта түгэс социалис революциие толгойлhон, дэлхэй дээрэхи түрүүшын хүдэлмэришэд болон таряашадай гүрэн тогтоохо хэрэгые ударидаhан юм.

Ленинград 50 жэлэй турша энэ нэрэеэ алдартай солотойгоор абажа ябана. Ленинградайхид Ленинэй захяа заабаринуудта, Коммунис партиин хэрэгтэ, совет арадай революционно, дайшалхы ба ажалай ёho заншалнуудта хододоо үнэн байдаг, ушар hайн мэдэхэ, эмхидэл түгэс байhанаа элирхэйлэн харуулдаг байгаа. Энэнь түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ, ажалай илалта амжалтанууд дотор, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үеэр хотоёо хамгаалhан эрэлхэг габьяата 900 үдэрэй туршада, коммунизмын ашаа туhада зорюулагдаhан зохёон байгуулхы ажал хэрэгүүд дотор бодото бэелэлээ олоhон байна. Эдэ бүгэдынгөө ашаар ленинградайхид совет арадай дунда тон ехэ хүндэтэй, магтаалтай болоhон хойн гэжэ амаршалга дотор тэмдэглэгдэнэ.

Энэ гайхамшаг ой тухай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэ кандидат, партиин Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь **Г. В. Романов** элидхэл хэбэ. Тиихэдээ коммунис байгуулалтадаа шэнэ амжалтануудые түйлахыень, элүүр энхэ, элбэг баян, золтой жаргалтай байхыень баярай суглаанда хабаадагшадта, Ленинэй хотын бүхы ажалшадта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хүсэhэн хүсэлэнгые дамжуулаа.

— Энэ хотодо Ленинэй нэрын үгтэhөөр 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаhан габшагай ажалай ленинскэ вахтада нэгэ миллион 500 мянга шахуу хүнүүд хабаадаа, түсэбhөө гадуур хэдэн арбаад миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө гэжэ партидаа, Эхэ орондоо ленинградайхид омогорхолтойгоор элидхэнэ. Эдэнэр ленинизмын суртал бодолдо хододоо заха хизааргүй үнэн байха, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулха байха гээд ленинградайхид найдуулна, — гэжэ Г. В. Романов хэлэбэ.

1915 онhоо КПСС-эй гэшүүн **В. П. Виноградов** партиин ветерануудай үмэнэhөө үгэ хэлээ. Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые шэн габьяата ажалаараа бэхижүүлхээр ленинградайхидай бэлэн байhан тухайда «Кировский» завод гэжэ нэгэдэлэй токарь, Социалис Ажалай Герой **Б. М. Воробьев**, Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой haалишан, Социалис Ажалай Герой **Ф. И. Облагушкина**, СССР-эй арадай артист **К. Ю. Лавров**, студентка **Тамара Тимофеева** гэгшэд хэлэбэ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяртайгаар баталан абаа.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Үсэгэлдэр Буряадай оперо ба баледэй театрай зал соо республикымнай колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай түрүүшүүл хүнүүд — эрхим малшад, механизаторнууд, мэргэжэлтэд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай түлөөлэгшэд сугларaa. Мүн Шэтын областиин хүдөө ажахын түлөөлэгшэд байлсаа.

«Ангэрэгшэ 1973 оной хүдөө ажахын жэлэй дүнгүүд ба табан жэлэй тодорхойлхы, 1974 ондо эдээ хоолой зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар колхоз, совхозуудай зорилгонууд тухай» асуудалаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. Б. САГАНОВ дэлгэрэнгы элидхэл хээ.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ олон хүн хабаадалсажа, Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой главна мелиоратор, партийна комитедэй секретарь Б. Р. САНЖИМИТЫПОВ, Яруунын ажалшадай депутадуудай Соведэй аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. А. Жданов, Зэдын аймагай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Г. Л. РАБДАЕВ, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой главна агроном И. М. КОЗЛОВ, Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Д. Ц. ЦЫБИКЖАПОВ, Улаан-Үдын аймагай hуралсалай «Байгал» ажахын суута haалишан Л. Н. СЕДЫХ, Хяагтын аймагай «Родина» колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир С. И. КАПУСТИН, Мухар-Шэбэрэй аймагай Мухар-Шэбэрэй дунда hургуулиин hурагшадай үйлэдбэриин бригадые даагша, багша Е. Т. ВЕРЕТЕЛЬНИКОВ, Прибайкалиин аймагай «Прибайкальский» совхозой гахайшан Г. К. ДРУЖИНИН, республикын хүдөө ажахын министр Б. И. НИКОЛАЕВ, Захааминай аймагай СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой сабшалан hайжаруулха отрядай начальник Ц. Д. РЫГЗЕНОВА, Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой директор Ф. Е. ЕФИМОВ, Шэтын облгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо, Социалис Ажалай Герой А. И. ПОЛИВИН, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой овощ ургуулагша М. Г. ПАВЛУЦКИЙ болон бусад үгэ хэлээ.

Зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. МОДОГОЕВ үгэ хэлэhэн байна.

Сугларагшад 1974 оной социалис уялга нэгэн дуугаар баталан абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүблөөндэ хабаадагшад — (зүүн гарhаа) Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой куузику ургуулагша С. Б. Гомбоев, Бэшүүрэй аймагай «Дзержинский» совхозой механизатор Т. П. Щербин, Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой тракторна бригадын бригадир Ц-Д. Гармаханов, Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой механизатор С. П. Раднатаров, Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой Улааха-Аралай haалиин фермые даагша Д. Р. Жимбеев, Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой механизатор В. Е. Петров гэгшэд зүблөөнэй забhарлалай үедэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АХА ДҮҮГЭЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ АША ҮРЭ

ЭЛИСТЭ. (ТАСС). Хальмагай АССР-эй тугта Ленинэй, Октябриин Революциин орденуудтай зэргэлүүлэгдэн, Арадуудай хани барисаанай орден январиин 25-най үдэр зүүлгэгдээ. Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаае, харилсаа холбоое бэхижүүлхэ хэрэгтэ республикынгаа ажалшадай ехэ габьяануудтай байhанайнь түлөө, экономическа, социально-политическэ ба соёлой байгуулалтын талаар түйлаhан ехэ амжалтануудайнгаа түлөө, Совет Социалис Республиканuудай Союзай ойн хүндэлэлдэ Хальмагай АССР иимэ шагналда хүртэhэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **З. Н. Нуриев** Хальмагай АССР-эй Арадуудай хани барисаанай орден барюулаад, Эхэ ороной үндэр дээдэ шагналда хүртэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын бүхы ажалшадые КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын үмэнэhөө, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй үмэнэhөө халуунаар амаршалба.

***

СЫКТЫВКАР. (ТАСС). Коми АССР-эй тугта Ленинэй, Октябриин Революциин орденуудтай зэргэлүүлэгдэн, январиин 25-най үдэр Арадуудай хани барисаанай орден зүүлгэгдээ. Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ Коми АССР-эй ажалшадай ехэ габьяануудтай байhанайнь түлөө, экономическа, социально-политическэ ба соёлой байгуулалтын талаар ехэ амжалтануудые түйлаhанай түлөө, Совет Социалис Республикынуудай Союзай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ энэ автономито республика иимэ үндэр дээдэ шагналда хүртэhэн байгаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **Н. А. Тихонов** Коми АССР-тэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулаад, сугларагшадта амаршалгын үгэтэйгөөр хандаба.

***

ПЕТРОЗАВОДСК. (ТАСС). Карелиин тугта Ленинэй, Октябриин Революциин орденуудтай зэргэлүүлэгдэн, январиин 26-най үдэр Арадуудай хани барисаанай орден зүүлгэгдээ. Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаае, харилсаа холбоое бэхижүүлхэ хэрэгтэ ажалшадайнгаа ехэ габьяануудтай байhанайнь түлөө, экономическа, социально-политическэ ба соёлой байгуулалтын талаар амжалтануудые түйлаhанайнь түлөө, СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ тус автономито республика иимэ үндэр дээдэ шагналда хүртэhэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **И. Т. Новиков** Карелиин АССР-тэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулаад, сугларагшадта хандан, амаршалгын үгэ хэлээ.

Агуу ехэ Октябрьда зорюулагдаhан хүшөө

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Ленинградай революционно, ажалай ба дайшалхы алдар солын hүлдэ тэмдэг болохо 70 метр үндэр пирамида-хүшөөгэй hуури табилгын баяр ёhолол январиин 26-да Васильевска олтирогто, хотын далайн үүдэнэй дэргэдэ болобо. Ленинградай олон мянгаад зон — хүдэлмэришэд, инженернүүд, эрдэмтэд, сэрэгшэд, партиин ветеранууд, hурагшад эндэ ерээ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ КУБЫН РЕСПУБЛИКА ОШОХОЁО МОРДОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Кубын Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын Премьер-Министр Фидель Кастро Русай уряалаар, хани нүхэрэй албанай хэрэгээр Кубын Республика ошохоёо январиин 28-да Москвahаа мордоо.

Нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, граждан авиациин министр Б. П. Бугаев, Гадаадын экономическа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, тэрэшэлэн КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша К. В. Русаков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. И. Блатов, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин гэгшэд ошолсобо.

Советскэ Союзай ба Кубын Республикын гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэhэн Внуковска аэродром дээрэ нүхэр Л. И. Брежневые нүхэд Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд П. А. Абрасимов, В. В. Кузнецов, Г. С. Павлов, К. У. Черненко, Г. Э. Цуканов, Н. А. Щелоков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат С. К. Цвигун, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд О. Б. Рахманин, Г. К. Цинев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша В. А. Голиков гэгшэд үдэшөө.

Советскэ Союздахи Кубын Республикын посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд, тэрэшэлэн Канадаhаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Р. А. Д. Форд гэгшэд үдэшэлсөө.

Кубын Республикаhаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Северо Агирре Дель Кристо энэл самолёдоор Гавана ошохоёо ниидэбэ.

(ТАСС).

„ПРЕНСА ЛАТИНА" АГЕНСТВЫН КОРРЕСПОНДЕНТДЭ НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ДАМЖУУЛҺАН МЭДҮҮЛГЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Москвahаа Гавана ошохоёо мордохын урда тээ аэродром дээрэ Пренса Латина гэжэ агентствын корреспондентдэ иигэжэ мэдүүлбэ:

Сүлөөтэ аралда ерээд ошыт гэhэн нүхэр Фидель Кастрын уряалые ехэ баяртайгаар зүбшөөн абааб.

Танай оронтой, Кубын революциин түйлалтануудтай танилсаха, баатар габьяата Кубын арадые амаршалха, тэрэнэй революционно эршэ зоригоор, эрэлхэг баатаршалгаар совет хүнүүдэй омогорхон баясадагые тэрээндэ дамжуулха аргатай болоhондоо сэдьхэлээ ханаhан онсо мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй байнаб.

Социалис интернационализмын гол ёhонуудые үндэhэ болгодог бата бэхи, аха дүү ёhоной хани барисаан Советскэ Союз Куба хоёрые холбоно.

Кубын газар дээрэ нүхэр Фидель Кастратай уулзахая баяртайгаар хүлеэнэб. Тэрээнтэй, Кубын Республикын бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй хэхэ хөөрэлдөөнүүднай аха дүү партинуудаймнай хоорондын, совет ба Кубын арадуудай хоорондын хани барисаае саашадань улам гүнзэгырүүлхэ ябадалда туhа хүргэхэ гэжэ этигэнэб.

Гаванада уулзатараа, баяртай!

(ТАСС).

Улаан-Үдэ станциин локомотивна депогой электроаппаратна цехэй комсомолой организациин гэшүүд комсомольско областной конференциин нээгдэhэн үдэр hайн дураараа хоёр электровоз заhабарилан гаргаха гэжэ шиидэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эдэбхитэй комсомолшууд, слесарьнууд Александр Пискарев (зүүн гарhаа), Александр Коренев, Владимир Широколобов гэгшэд.

Эдэнэр 1973 оной даабариие ноябриин 29-дэ түгэсхөөд, мүнөө үедэ шэнэ жэлэй февраль hарын тоосоондо оронхой хүдэлжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Партийна билет уялгална

МАНАЙ ХҮСЭ ШАЛГАХЫ ХАРАЛГА

Манай республикын парторганизацинуудта партийна документнүүдэй hэлгэлтэ боложо үргэлжэлhөөр. 23 мянга гаран коммунистнууд партийна шэнэ билет абанхай байна. Партийна эхин организацинуудай хахадынь шахуу партийна документнүүдые hэлгэлгые дүүргэнхэй. Тинхэдэ КПСС-эй Хойто-Байгалай, Ахын райкомууд, райкомой эрхэ түлөөлгэтэй Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй партком партийна документнүүдые hэлгэлгэеэ сүм дүүргээд байна.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэтэй хабаатай хүдэлмэриин байдал hая үнгэрhэн тоосоото hунгалтын партийна суглаанууд болон конференцинүүд дээрэ яhала шэнжэлэгдээ. Эмхидхэлэй ба политическэ удха шанартай энэ хэмжээ ябуулгахадаа коммунистнуудай эдэбхи дээшэлүүлхэ, харюусалга шангадхаха талада ехэ hайн нүлөө үзүүлhэн гэжэ хаа хаанагүй тэмдэглэгдээ. Энэ ушар партийна олон организацинуудай ажал ябуулгаhаа элитээр харагдана.

Эндэ жэшээ дурдалтай хаш. Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин тинмэ үлүү юумэниинь үгы агша hэн. Тэрэнhээ уламжалан, ажахын байдалшье hүрхэй бэшэ бэлэй. Гэбэшье партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй захалхалаар эндэ эрид хубилалта үзэгдэжэ эхилээ. Бэе бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандалсадаг, эмхидхэл hулатай хэрэгые, ээн буса ябадалые үзэн ядадаг болоhон ушар коммунистнуудай журам бэхижүүлхэ, нэрэ хүндыень үргэхэ эрхэ байдал тогтоогоо. Ажахын хэрэгтэ үзүүлэгдэдэг партийна нүлөө эли бодо үргэдэжэ захалhан зэргэтэй. Энээнэй үрэ дүн ехэ. Тус колхоз гүрэндэ мяха, hү бэлэдхэхэ жэлэй гүрэнэй түсэб hараар уридшалан дүүргэжэ шадаа.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой партийна организациин байдал хараад үзэе. Эндэ ажахын эгээл харюусалгатай гол участогуудта коммунистнууд хүдэлнэ. Мүнөө дүшэ гаран коммунист малай фермэнүүд дээрэ, мастерской соо, поли дээрэ ажаллана байна. Тэдэнэй 23-ниинь хонишод. Диилэнхи олониинь ажалай түрүүшүүл, колхоздоо нэрэ хүндэтэй хүнүүд. Малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр хонишод коммунистнууд А. Ф. Сластин, Т. Б. Цыденов, Д. И. Бадмацыренов орденуудаар шагнагдаа hэн.

Республикын промышленна предприятинуудта хүдэлдэг олон коммунистнууд мүн лэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна, нийтэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада арбан коммунист бүхэнэй юhэниинь коммунис ажалай ударнигууд. 78 коммунистнуудай 56 хүниинь сэхэ цехүүд дотор ажал хэнэ. Энэ коллектив 1973 оной социалис уялгые декабриин 1-дэ дүүргэhэн байха юм.

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой токарьнууд коммунист Д. Л. Разуваев, партиин гэшүүндэ кандидат А. И. Плюснин 1973 оной түсэб 9 hара соо, табан жэлэйхине—4 жэл хоёр hарын туршада дүүргэхэ уялга абаhан үүсхэл тухай мэдээсэгдээ hэн. Тэдэнэр хуушан уялгаяа шэнэлээ. Табан жэлэй түсэб гурбан жэл дүрбэ hара соо дүүргэжэ шадаха байhанаа элирхэйлээ. Мүнөө эдэ үүсхэлшэдэй ажал хэрэг амжалтатай ябажа байна. Коммунистнуудай энэ үүсхэл олондо жэшээ болоо. Мүнөө заводой 200 шахуу түрүүшүүл сагые ахин хүдэлжэ байна.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй ябажа байhан үедэ локомотив-вагон заhабарилгын, судна бүтээлгын, авиационно, прибор бүтээлгын заводуудта, мүн бусад предприятинуудта элдэб шэнэ үүсхэлнүүд, патриотис хүдэлөөнүүд мүндэлhэн байна. Тэдэниие эмхидхэгшэд бүгэдэндөө коммунистнууд.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэ хадаа партийна эхин организацинуудай ажал ябуулгада гүнзэгыгөөр нүлөөлөө. Партийна суглаанда бэлэдхэл, тэрэниие үнгэргэлгэ hайжараа. Суглаанда шухала асуудалнууд зүбшэгдэнэ, темэнь олон янзын болоhон байна. Партийна суглаан дээрэ, парткомой гү, али партбюрогой заседани дээрэ коммунистнуудай тоосоо зүбшэлгэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдээ.

Партийна даабари коммунистнуудта хубаарилан үгэлгэ нилээд гуримшаа. Мүнөө үедэ областной партийна организациин 89,4 процентнь саг үргэлжын партийна даабари дүүргэнэ. Октябрьска, Железнодорожно районуудай партийна организацинуудай коммунистнуудай 90 гаран процентнь саг үргэлжын даабаритай болоно шаданхай.

Документнүүдые hэлгэлгын бэлэдхэлэй ябажа байха үедэ зарим коммунистнуудтай болоhон хөөрэлдөөн тэдэнэй ажал ябуулгые, ниитын хэрэгтэ хабаадалгые эдэбхижүүлхэ талада ехэ нүлөө үзүүлhэниинь элитэ. Энэ хөөрэлдөөн илангаяа эдэбхигүй, ямар нэгэн партийна зэмэ тохуулhан, харюусалга багатайгаар хүдэлдэг хүнүүдтэй болоhониинь мэдээжэ ааб даа.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1973 он) Пленумэй болоhонhоо хойшо партиин райкомуудай эхин организацинуудай ажал ябуулгые ходо хинан шалгажа, тэдэнэртээ али болохоор туhа хүргэжэ байдаг болоhониинь элитэ харагдана. Партийна организацинуудай тоосоон райкомой, горкомой бюрогой заседани дээрэ зүбшэгдэнэ. Илангаяа партийно-эмхидхэлэй, кадрнуудай, политическэ хүдэлмэриин асуудалнууд гол hуури эзэлнэ.

Коммунистнуудай хэhэн шүүмжэлхы ажаглалта болон hанамжа, дурадхалнуудай бүридхэл, тэдэнэй дүүргэлтэ гуримшуулагдаа, эдээндэ анхаралаа онсо хандуулдаг болоо гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Жэшээнь, ЛВРЗ-гэй партком недели бүхэндэ нэгэ дахин энэ хэрэг шалгажа үзөөд, тусхайта хөөрэлдөө эмхидхэдэг гурим тогтоонхой. Тиигэжэ коммунистнуудай ажаглалта, дурадхал болон гомдолнуудые саг дары шиидхэхэ арга олгоо бшуу.

Партийна документнүүдэй hэлгэлгын хүдэлмэриин дүнгые коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ гү, али парткомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэдэг болоhон заншал ехэ аша туhатай хэрэг гэжэ тооломоор. Тинхэдэ КПСС-эй Хойто-Байгалай райком энэ шухала эмхидхэлэй-политическэ хэмжээ ябуулгын дүнгые пленум дээрээ хаража үзэhэниинь ехэ hайшаалтай.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэ хадаа манай хүсэнэй харалга мүн гээшэ. Тиимэhээ энэ хэмжээ ябуулга болбол партиин зэргын жагсаалые бүри бата бэхи, улам дайшалхы шэнжэтэй болгохо хэрэгтэ мнай сэгнэшэгүй ехэ аша туhа хүргэнэ. Мүнөө коммунистнууд бэе бэедээ шанга, эрид шууд эрилтэ табидаг болоо. Хэн нэгэ журам муутай, эдэбхигүй коммунистын партийна документнүүдые даб дээрэ хүсэд заhартарнь hэлгэхэгүй гэhэн шиидхэбэри абаhан жэшээнүүд үсөөн бэшэ. Энэмнай партиин зэргые сэбэр, бата бэхи байлгахые хүсэhэн эрмэлзэл мүн болоно бшуу.

Гэбэшье таарамжагүй зүйлнүүд ушарна. Коммунистнуудта шэнэ билет hая барюулаад байтараа, тэрэнэйнгээ бүридхэлэй карточка дээрэ партийна зэмэ тохоhон тухай тэмдэглэл хэхэ ушар тохёолдоно. Нарин шалгажа үзэхэдэ, партиин нимэ гэшүүн урданьшье партийна зэмэтэй байhан байха юм. Харин hэлгэлтын болохын урда энэ хүн заhараа гэhэн яаруу, баримтагүй тобшолол хэжэ, тэрэниинень болиулха шиидхэбэри гаргажархиhан байгдана. Энэмнай журамгүй коммунистын хооhон үгэдэ этигэhэн ябадал болоно.

Хяагтын, Зэдын аймагуудай партийна организацинууд зарим коммунистнуудтай хөөрэлдөө эмхидхэхэ хэрэгтэ анхаралаа hуладхаа. Энэ буруу гэжэ hанагдана. Хөөрэлдөөнэй удха шанар ехэ. Мүн тэрэшэлэн нүүлэй үедэ коммунистнуудай тоосоон үсөөнөөр зүбшэгдэдэг болоно байна. Партийна документнүүдэй hэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй ябажа байха үедэ үлэмжэ дэлгэрhэн, hайн талаяа бодотоор харуулhан нимэ арга дүршэлнүүдые hүнөөжэ яашье болохогүй, харин саашадань улам хүгжөөхэ эрилтэ табигдана.

Мүнөө үедэ республикын али бүхы ажалай коллективүүд КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаhан Хандалгатай хани халуунаар танилсажа, шэнэ зорилгонуудые тодорхойлжо байна. Тэрэ Хандалга соо бэшэгдэhэн «...хододоо түрүүлэн ябаха, эгээн бэрхэтэй газарта байха, арад зондоо, тэрэнэй аша туhын, зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ эрдэм мэргэжэлээ, хаба шадабаряа зорюулха уялгатай...» гэhэн үгэнүүд имагтал коммунистнуудта сэхэ хабаатай. Партиин коммунистнуудта хандаhан эдэ хурса удхатай үгэнүүд партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ, тэрэниие үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ хэрэгтэ гүнзэгыгөөр нүлөөлхэ байhаниинь дамжаггүй.

В. ОРЛОВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

Юhэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорhоо урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, ажалдаа шэнэ амжалтануудые туйлажа байhан түрүүшүүл Улаан-Үдын аймагта олон. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hаяхан эндэ болоhон түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадагшад (зүүн гарhаа) Б. П. Жигжитова, «Заветы Ильича» совхозой овощ ургуулагшадай звеное даагша, Е. А. Радионов, «Искра» колхозой тракторист, И. Е. Черных, «Авангард» колхозой механизатор, Ф. М. Малютин, «Маяк» колхозой механизатор, А. И. Басурманова, ан үсхэбэрилдэг «Забайкальский» совхозой хүдэлмэришэн.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ЗОРИЛГОНУУД ТОДОРХОЙЛОГДОО

Закаменск хотын соёлой ордон соо аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн болобо. Зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсагшадай дунда ажалдаа эрхим hайн үрэ дүнгүүдые туйладаг мал адуулагшад, хонишод, hаалишад, адуушад, механизаторнууд, луговодууд бии. Мүн совхозуудай директорнүүд, парторганизацинуудай секретарьнар, аймагай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсаhан байна.

«Аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй 1973 оной ажалай дүнгүүд ба табан жэлэй тодорхойлхы оной зорилгонууд» гэhэн асуудал зүблөөн дээрэ зүбшэгдэбэ. Энэ асуудалаар аймагай хүдөө ажахын управлениин начальник нүхэр Ц. Д. Гырылов элидхэл хэhэн байна.

Эндэхи хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ ажалай hайн дүнгүүдые туйлаhан байха юм. 1973 ондо мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб бүхы түрэлөөр үлүүлэн дүүргэгдэhэн, адууhа малай тоо толгой нилээд олошоруулагдаhан байна. Тиихэдэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй туршада гүрэндэ мяха, hү, ноохо худалдаха арадай ажахын түсэб бэелүүлэгдэнхэй. Гүрэндэ тушаагдадаг малай толгой бүриин шэгнүүр нилээд дээшэлүүлэгдэжэ, мяханай шанар hайжаруулагдаа.

Газар таряалангай талаарашье горитой амжалта туйлагдаа. Үбhэ тэжээл урдынхиhаа үлүү ехээр бэлэдхэгдэжэ, олон жэлэй ногоон тарягдадаг болоо. Дүтэлүүрэй совхозой табадахи отделениин таряашад бүхы таряалангай гектар бүриhөө 15,3 центнер ургаса хуряагаа. Газарай үрэжэл hайжаруулха, үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэдэг болоhон энэ аймаг дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэн юм.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ табигдаhан асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Далахайн совхозой суута малшан, Ленинэй орденой кавалер Жүгдэр Үндеевич Цыбенов хабаадалсаха зуураа иигэжэ мэдүүлээ:

— Энэ жэлдэ гүүртынгээ 100 үнеэн бүриhөө 95 тугал абаха түсэбтэй hэмди. Партиин Центральна Комитедэй Хандалгатай танилсаад байхадаа, манай гүүртын малшад 100 үнеэн бүриhөө 97 тугал абажа, хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ гэжэ шиидэбэ. Мүнөө жэлэй үбэлжэлгэ эмхитэйгээр ябуулагдажа байна.

Дүтэлүүрэй совхозой табадахи отделениин тракторна бригадын бригадир Х-Д. Н. Доленов, Енгорбойн совхозой механизатор А. М. Кондратьева, Хамниин совхозой хонишон В. Н. Юмчинов болон бусад зүблөөн дээрэ үгэ хэлэбэ.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Эрдынеев Ц. Б. аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадалсажа, үгэ хэлэhэн байна. Адууhа малай тэжээл бэлэдхэхэ талаар hайн үрэ дүнгүүдые туйлаhанай түлөө КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг аймагай түлөөлэгшэдтэ нүхэр Эрдынеев Ц. Б. барюулаа.

1973 ондо дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ hайн дүнгүүдые туйлаhан аймагай совхозуудай газар таряалангай түрүү хүдэлмэрилэгшэдтэ ССР Союзай орден ба медальнууд зүблөөн дээрэ барюулагдаhан байна. Ажалай Улаан Тугай орденоор 2 хүн, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор—2, табан хүн медальнуудаар шагнагдаба.

1974 ондо — түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы удха шанартай жэлдэ аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонуудые хараалhан социалис уялгануудые зүблөөндэ хабаадагшад баталан абаба.

Монголой Арадай Республикын Булганай аймагай делегаци хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаhан байна.

Манай корр.

ЛЕКТОРЭЙ ҮДЭР

«Ленинизмын замаар коммунизмын илалта тээшэ» гэhэн темэдэ зорюулагдажа, лекторэй үдэр Бэшүүрэй аймагта үнгэргэгдэбэ. «Знание» бүлгэмэй аймагай организациин, партиин райкомой лекторнүүд колхозууд болон совхозуудта гараба. Жэшээнь, Бэшүүрэй совхозой Дабаатын отделенидэ «Знание» бүлгэмэй аймагай организациин харюусалгата секретарь С. Д. Дармаева, Потаниио тосхоной клубта тэндэхи hургуулиин багша А. Э. Шангаев, Бага-Кунэлейн 5-дахи СПТУ-гай клубта комсомолой райкомой секретарь В. Ю. Аширова гэхэ мэтэ олон лекторнүүд хүдөө гаража, лекци уншаа.

В. И. Ленинэй нүгшэhөөр 50 жэлдэ зорюулагдаhан выставкэнүүд, тусхай үдэшэнүүд hургуулинуудта үнгэргэгдэhэн байна.

Б. ЖАМБАЛОВ.
манай корр.

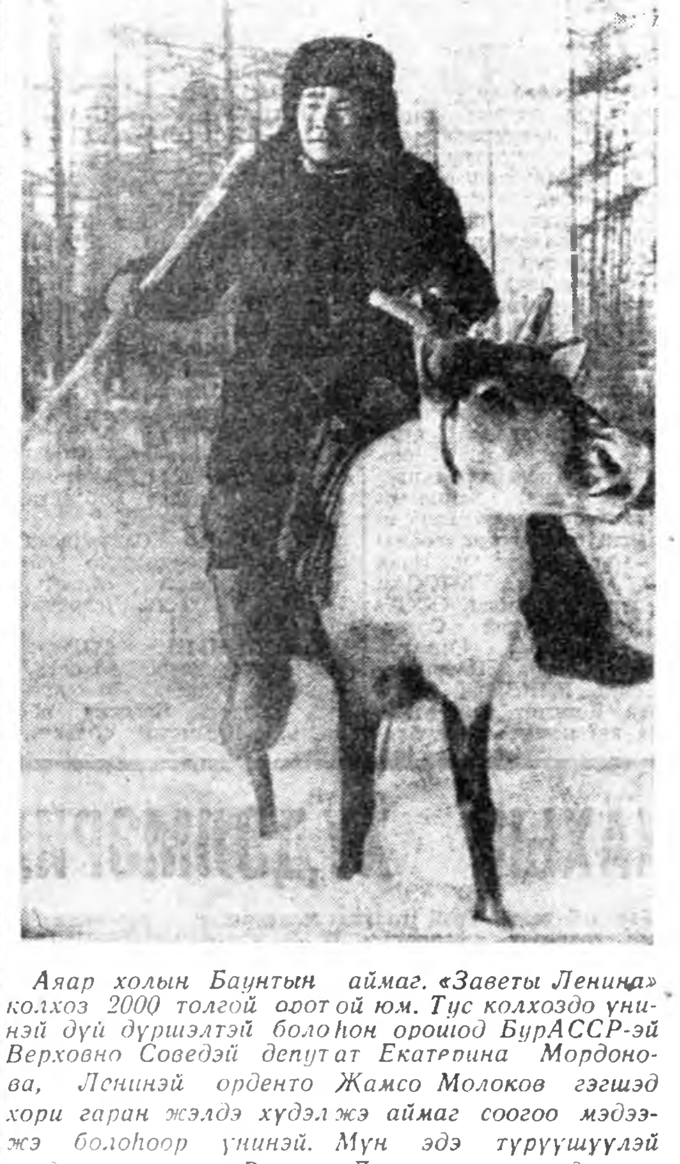

Аяар холын Баунтын аймаг. «Заветы Ленина» колхоз 2000 толгой оротой юм. Тус колхоздо үнинэй дүй дүршэлтэй болоhон орошод БурАССР-эй Верховно Соведэй депутат Екатерина Мордонова, Ленинэй орденто Жамсо Молоков гэгшэд хори гаран жэлдэ хүдэлжэ аймаг соогоо мэдээжэ болоhоор үнинэй. Мүн эдэ түрүүшүүлэй тоодо оро үсхэгшэ Виктор Догонтин оролсодог.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оро үсхэлгын отделениие эрхилэгшэ, коммунист Виктор Васильевич Догонтин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДТА

РСФСР:

САЯАН УУЛАДА П... БАРИГДАХА

КРАСНОЯРСК. Партиі... вет арадта КПСС-эй ... ральна Комитедэй ха... Хандалгада, промышл... тиин, барилгын ба тр... тын хүдэлмэрилэгшэдэй... союзна социалис мү... тухай КПСС-эй ... СССР-эй Министрнүүдэй... дэй, ВЦСПС-эй, ВЛ... ЦК-гай тогтоолдо хари... гон, 1975 ондо Енисей... ниие хааха гэhэн ... Саланай ГЭС-эй бари... урдаа табиба.

Саян уулада бари... хэдэ тон орёо хүндэ... ноор хэгдэhэн 240 мет... дэр хаалтын бодхоо... Енисей мүрэн дээрэхи... ловска хаалта — эг... луун хабшал. Тиимэhээ... hэрэлгэ хэжэ барилгын... май бүхэниие сэбэрлэ... лоно. Гидро-барилга... Майна тосхонhоо хаалта... тэрхи зайда харгы га... тула арба миллион ку... шулуу Енисей руу ... баатай болоо.

Мүнөө Енисейн баруу... дэхи нүхэн соо 100 ... шахуу кубометр бетон... хагдаа. Түсэбтэ табан ... дүрбэдэхи жэлдэ бари... тэрэнээ дүрбэ миллион... метртэ хүргэхэ, гурба ... тонно армаг хабсаргаха... га абанхай. Тиигэжэ ... ондо Енисей мүрэниие... гаад, бетоноор шудхаhа... рэ нүхэ руу уhыень ... хуулха. hүүлээрнь Е... зүүн бэедэ хаалта б... эхилхэ юм.

КАЗАХСТАН:

АРШААН БУЛАГУ...

АЛМА-АТА. Аршаан ... Павлодар шадар олдобо... булаг секунда бүхэндэ... мянга литр hайн ша... уhа үгэхэ байна. Энэнь... лодарhаа гадна, хүдөө... хын районуудые уhаар... гаха юм.

Түсэбтэ табан жэлэй... hээ хойшо Казахстана... баад ехэ ехэ хото го... та хэрэглэгдэхэ уhан ... дороhоо олдоо. Тэрэ тоо... калык, Актюбинск, ... ороно. 1975 оной ду... республикын бүхы хото... дые, районно түбүүдые... дороhоо олдоhон уhаар ... даг болохые хараала...

АЗЕРБАЙДЖАН:

КОНДИЦИОНЕРНҮҮД... ШЭНЭ ЗАВОД БОДОХ...

БАКУ. Ажаhуудалай ... дицонернүүдэй орон до... рүүшын заводой hуури... табигдаба. Завод түрү... гээ продукци 1975 он... тээн гаргаха юм. ... СЭВ-эй оронуудта эль... хэ байна. Предприятиин... рүүшын ээлжээн ж... 400 мянган кондиционе... гаха хүсэтэй болохо. ... гай, Японой, Даниин ... пүүдhээ технологическа... нарин түхеэрэлгэнүүд ... дана.

ТАДЖИКИСТАН:

ҮБЭЛЭЙ УhАЛУУРИ... ХҮДЭЛМЭРИ

ДУШАНБЕ. Таджики... ган гасуур намар, ... үбэл боложо байна. Хаа... hан ороно. Тэрэнь ... хүрhые шиигтүүлжэ ... хагүй байна. Тиимэhээ... публикын ган гасуурта... рагдадаг Кулябска ра... Ленинабадска областии... лон Вахшска талын ... нууд газараа уhалжа ...

Шиигнойтоной ... hайнаар шэнгэхынь ту... рэнээ бураздаа болгон ... лаад уhална. Гектар б... 1000—1200 кубометр... най хүрэхөөр уhал... Хлопчатнигай, кукур... хүдөө ажахын бусад ур... нуудай hайнаар ургаха... ла иимэ уhалуури хэг...

АРМЕНИ:

КИРОВАКАНСКЫН МЕЛАМИН

КИРОВАКАН. Мясни... нэрэмжэтэ Кироваканай... химкомбинатта меламин... тээн гаргадаг цех гра... хахад жэлээр урид пр... хүсэндөө оробо. М... электротехникэдэ, плас... са, пластикадууд болон ... үйлэдбэрилхэдэ үргэнөө... рэглэгдэдэг.

Үнэгүй түүхэй эд ... бамидhаа меламин аба... нологи комбинатта жэл... дэ тээ хэрэглэхэ э... байна. Шэнэ үйлэдбэри... дэ ехэ бүлэг барилга ... hэн юм.

Кироваканай химко... манай оронодо гаргагдала... ламинай ехэнхи хубиие... лэдбэрилнэ. Арадай аж... тэрэнэй тон ехэ хэрэгтэй... hан хаданъ энэ жэлдэ ... гүүд түсэбhөө гадуур... тонно продукци үгэхэ ... абаа.

(ТАСС-ай кор...

Бүхы малшадай анхаралда

ТЭЖЭЭЛЭЙ ШЭМЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ АРГАНУУД

Эгээл мүнөө бүхы ажахынуудта айхабтар харюусалгатай хаhа — малай үбэлжэлгэ түлэг дундаа ябана гээшэ.

Нёдондо сагай уларилай таарамжагүй байhан дээрэhээ зарим аймагуудай ажахынууд адууhа малдаа бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ шадаагүй. Илангаяа адууhа малаар олон Зэдын, Сэлэнгын болон бусад хэдэн аймагуудта үбhэ тэжээл бага бэлэдхэгдэжэ, малай үбэлжэлгэ бэрхэтэйхэн байдалда үнгэржэ байна.

Тиимэhээ бии байhан үбhэ тэжээлые зүбөөр буйлуулан шанаржуулжа, шэмэ ехэтэй болгожо эдюулхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Түрүү ажахынууд, малшад, hаалишад үхэр малдаа үбhэ тэжээлыень зүбөөр буйлуулан эдюулжэ шадаhанай ашаар hү ехээр hаана, малаа түргэн таргалуулна.

Сэлэнгын совхозой адууhа мал энэ жэлдэ үбhэ тэжээлээр оройдоол 45 процент хангагданхай. Үнимэ бэрхэтэй эрхэ байдалда байбашье, үхэр малайнь ашаг шэмэ доошолоогүй, харин зарим тэды дээшэлээ. Нэн түрүүн бүхы тэжээлые заабол буйлуулжа, шанаржуулжа эдюулхэдэнь арьбаншье, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлэсэтэй байна. Эндэ тэжээл буйлуулха 3 цех хүдэлжэ, сүүдхэ бүри 10—12 тонно тэжээл шанаржуулагдана. Энэ совхозой Вершинскэ фермын суута hаалишан Социалис Ажалай Герой Н. Л. Тадвашкина тусгаар амhарта соо тэжээл худхажа хээд, өөрөө hайнаар эhэдэг. Тиигэжэ тэрэ нэгэ дондо үнеэн бүриhөө 6 мянга шахуу килограмм hү hаагаа. Хэрбээ урдань үнеэдынь сүүдхэдээ тус тустаа 4—5 килограмм бүдүүн тэжээл дурата дурагүй эдидэг байгаа hаа, мүнөө тэрэниинь hайса буйлуулаад, амтаруулаад үгэхэдэнь, сүүдхын 10—12 килограмм тэжээл эдинэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо бүхы үбhэ, hолоомо, талха таряанай зүйл хуу үйрүүлээд, худхаха, үшөө дээрэнь микрозүйлнүүдые холилсоод, монсогойлон хатааха шэнэ завод хүдэлжэ эхилээ. Тиигэжэ монсогойлон үрил болгон буйлуулhан тэжээл эдихэдээ малай ашаг шэмэ дээшэлнэ. Ажахынуудта үбэлэй эхеэр малда гол түлэб hолоомо эдюулээд, хабаршаг тээ зелёнко үгэжэ, тэрэнэй hүүлдэ силос эдюулдэгтэ орходоо тиигэжэ холиhон олон янзын тэжээл эдюулхэдэ тэжээлэй шэмэ тэнсүүгээр хубаагдана ха юм.

Эдиhэн юумэеэ хибэдэhэн болгожо болбосоруулдаг малда гол түлэб бүдүүн тэжээл тэрэ зандань үгтэдэг гээшэ: тинхэдээ хэрэглэгдээгүй ута зандаа байhан hолоомо гү, али үбhые бутаруулан хибэжэ, хоол болгохын тула үхэр мал ехэхэн хүсэ гаргана бшуу. Харин тэрэ тэжээлыень урид хэршээд, үйрүүлээд үгэхэдэ, мал үлүү хүсэ гаргангүй тэжээлээ досоогоо буйлуулна, бэедээ шэнгээнэ. Энээнhээ уламжалан, ашаг шэмээ түргэн дээшэлүүлнэ ха юм. Хоёрдохёор, буйлуулагдаагүй тэжээл клетчатка ехэтэй байжа, малай хэдэ соо удаан болбосоронгүй, шэнгэнгүй байна.

Бүдүүн тэжээлые гансашье оньhон түхеэрэлгээр үйрүүлхэ, бутаруулха бэшэ, мүн химическэ арга хэрэглэжэ, малай бэедэ түргэн шэнгэсэтэй, шэмэтэй hайн болгожо болоно.

Энэ жэлдэ хаа хаанагүй корнеплодуудай хомор дээрэhээ бүдүүн тэжээлые үглевод ехэтэй болгохо шухала. Илангаяа бүдүүн тэжээлдэ азот дутамаг байдаг. Азодой дутаhанhаа боложо, малай бэедэ туhатай белок, элдэб гормонууд, ферментнүүд бии болоногүй ха юм. Тэрэшэлэн hолоомодо, хожом бэлэдхэhэн үбhэндэ минеральна дабhан, илангаяа кальци, фосфор, йод, зэд, түмэрэй зүйл, селена гэхэ мэтэ дуталдадаг. Тиимэ зүйлнүүдэй тэжээл соонь элбэг байгаа hаань, мал ашаг шэмэ ехээр үгэсэтэй, бэеншье тобир hайн, үбшэндэ нэрбэгдэсэгүй байха. Мүн бэедэнь айхабтар шухала хэрэгтэй аминокислот, витамин гэхэ мэтэ зүйлнүүдые мал өөрөө досоогоо бии болгожо шадахагүй. Тэрэниие баhал хүн малай тэжээлдэ болбосоруулан бии болгожо үгэхэ ёhотой болоно.

Бүдүүн тэжээлые шанаржуулха ямар онол аргануудбиинб?

hолоомые избёосхын сагаан шүүhэндэ дэбтээжэ үгэхэдэ амта шэмэнь 1,5—2 дахин ехэ болодог. hайн шанартай бусалгагдаагүй 30 килограмм избёосхые 10—15 килограмм дабhантай холёод, 2 тонно уhан соо худхана. Тэрэ уhан соогоо нэгэ тонно хэршэhэн hолоомо хэжэ, 1,5—2 час соо дэбтээхэ хэрэгтэй. Тиигэжэ дэбтээгдэhэн hолоомо шарабтар үнгэтэй, барихан хилээмэнэй үнэртэй, зөөлэхэн татахада өөрөө бутаржа байдаг. Тиимэ тэжээл эдиhэн үнеэд 1,5—2 дахин ехэ hү үгэдэг болоно. Шамал үхэрнүүд тус бүридөө шэгнүүрээ сүүдхын 100—150 граммаар дээшэ нэмээнэ.

Иигэжэ буйлуулhан hолоомодо 30—40 грамм болбосорhон протеин, 15—20 грамм кальци байдаг. Малай дуратайгаар эдихынь тула тэрээн дээрэ 5—10 процент талха таряанай зүйл холилсоходо болоно. Тиимэ тэжээлые hаамхай үнеэн бүхэндэ үдэрэй 19—20 килограмм, жэжэ малда 10—12 килограмм хүртэхөөр эдюулхэ хэрэгтэй.

Бүдүүн тэжээлые каустическа содоор амтаруулха арга бии. Хэршэгдэhэн бүдүүн тэжээлые 3—4 процентын каустическа содотой уhанда дэбтээдэг юм. 100 литр уhан соо 3—4 килограмм каустическа содо худхаад, тэрээн соогоо 1 центнер хэршэhэн hолоомо, үбhэ хэнэ. Хэрбээ багсалан уяжа тюк болгоhон байгаа hаа, бүришье hайн. Тэрэниие каустическа содотой уhан соо 15—20 минута соо байлгадаг. Удаань тэрэниие гаргажа, hабхаргадаг.

Бүдүүн тэжээлые гидролизно аргаар буйлуулжа, эhээжэ эдюулхэдэ шанарынь эрид дээшэлдэг. Түрүүн тэжээлые хэршэжэ гү, али тээрмэдэжэ үйдүүлээд, 0,1—0,2 процентын дабhанай кислотатай уhан соо хэнэ. Тиигээд ехэ амhартыень хии гарахагүйгөөр хабхагална. Тэрээн соогоо халуун уурал оруулдаг. 2—3 час соо ууралда бусалгагдажа, саахартай болгогдоhон тэжээл амтатай, шэмэтэй болоно.

Тэрэнэй удаа 4—5 час соо агаар үлеэлгэжэ хүргэгдэhэн тэжээлдэ «саратовска эhээмэл» холилсодог. Тиимэ эhээмэлые ветеринарна лабораторинууд бэлдэдэг юм. Тэрэниие бэлдэхын тула 100 грамм талха 300 грамм халуун уhанда худхаад, 60—65 градус халуун болгожо, 1 час байлгана. hүүлдэнь үшөө 100 грамм талха нэмээд, баhал 300 грамм бүлеэхэн уhа хэнэ. Тиигээд тэрэнээ 30—32 градус болотор хүргэдэг 1,5—2 час болоод, 2 литр эhээмэл бэлэн болоод байна. Тэрэнээ hүүлдэнь, ехэ болго болгоhоор хэдэн зуун литр хүрэтэр арьбажуулна. Гидролизно аргаар буйлуулhан 1 тонно тэжээлдэ 100 литр тиимэ эhээмэл холино. 5—6 час соо 8—10 тонно эhээгдэhэн тэжээл болбосоруулагдаха аргатай.

Иигэжэ дабhанай кислотатаи багахан худхасатай уhанда, халуун ууралда байлгагдахадаа тэжээлэй хоротой микрозүйлнүүдынь үгы хэгдэнэ. Түрүүн тэжээлынь шанараар муу байгаашье hаа, иигэжэ буйлуулагдахадаа hураггүй hайн боложо үгэдэг.

Үбhэ, hолоомые избёосхын шүүhэндэ, каустическа дабhатай уhанда, гидролиз хэрэглэжэ шанаржуулха, буйлуулхада болбосорhон протеинээр элбэг болоно. Хэрбээ тэрэ тэжээл дээрэ синтетическэ мочевина холижо нэмэбэл, азот ехэтэй болодог. Мочевинын уhанда түргэн хайладаг дээрэнь тэрэниие избёосхын шүүhэн соо гү, али каустическа содотой, мүн гидролиздо орохо дабhанай кислотатай уhан соо худхахада, хамаагүй. Тиихэдээ үхэр, хонин бүхэндэ хэды шэнээн мочевинэ хүртэхэб гэжэ нормыень зүбөөр тодорхойлхо шухала. Томо үнеэн бүридэ сүүдхын 100—120 грамм, бүрүү, хашараг бүхэндэ 50—60 грамм, хонин бүхэндэ 16—20 грамм мочевинэ үгтэхэ зэргэтэй. Хэрбээ гидролизно аргаар буйлуулhан, эhээhэн тэжээлэй дан шэнгэн байгаа hаань, мочевиные хуурай тэжээлтэй худхаад, малай хибэдэhэнтэй холисолдохоор үгэхэ ёhотой. Мүн мочевиные уhанда худхаад, хэршэhэн хуурай тэжээл дээгүүр сүршэхэдэ болохо. Харин тэрэниие шэнгэн бурдууг лэй холижо болохогүй, юуб гэхэдэ, мочевинэ малай гүзээн соо онгүй гарашаха. Мочевинэ малай гүзээн соо ороходоо азот болон хэрэглэгдэнэ ха юм.

Зүбөөр хэрэглэжэ шадаад байбал, үнеэдэй рациондо 100—120 грамм мочевинэ оруулхада 500—600 грамм таряанай зүйл эдюулhэнтэй адли, мочевиные гахай, шубуудта эдюулжэ болохогүй.

Мүн юрын үбhэншье хэршээд эдюулхэдэ, баhал арьбан, шэмэтэй hайн боложо үгэдэг. Хэнэйшье малhаар үхэрнүүд үбhые ехэ сэхээр үмхэжэ эдихэдээ, эгээл hайн сэсэг, набшаhыень бутаруулжа унагаадаг, кормушка соohоо гаргажа, хүл дороо гишхэдэг. Тиигээдшье мал түрүүн эгээл амтатай тэжээлые түүжэ эдеэд, бэшыень үлөөжэрхидэг, hүүлдэнь эдидэг. Тиигүүлхэгүйн тула бүдүүн тэжээлые хэршээд, бутаруулаад, худхаад үгэхэдэ гээл тэ хоролтонь бага байна. Малай хото соогоо буйлуулхаданшье hураггүй хүнгэн боложо үгэнэ.

Үбhэ, hолоомые хэршээд хуурайгаар үгэхэдөө **тэрээн дээгүүрээ талха таряанай зүйл, холимол тэжээл үбэнүүлээд үгэхэдэ,** мал дуратай эдидэг. Тэрэшэлэн hолоомые халуун ууралда дэбтээхын аргагүй байгаа hаань, тэрэниие өөрыень досоолоонь халаалгахада болоно. Дулаахан байра соо тус тустаа 1,2 кубометрэй 4 хайрсаг хээд досоонь 1 центнер hолоомодо 7—8 хүнэг дабhатай бүлеэн уhа алхаха хэрэгтэй. Тиигэжэ норгоhон hолоомоо нягтаруулан дараад хушаха байна. Тэрэ нойтон hолоомо досооhоо халажа эхилнэ. 3—4 хоног соо халажа байхадаа hолоомо зөөлэхэн, амта, шэмэ hайнтай болоно. Тэрэниие хайрсаг соонь дан үни байлгажа болохогүй, шэмэнь муудашаха.

Үбhэ тэжээл шанаржуулха гол онол арганууд нимэрхүүл даа. Эдэ аргануудые ямаршье ажахыда үргэнөөр хэрэглэжэ болоно.

Н. ЛОПАТИН,
Буряадай хүдөө ажахын институдай кафедрын профессор, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор.

Областной
партконференциин делегат

ГУШАН ТАБАДАХИ ҮБЭЛ

ЭНЭ ЖЭЛЭЙ январиин найманда һэн. Хяагта хотын соёлой ордон соо аймагай партийна XXXVI конференци хүдэлмэреэ эхилжэ, тэрэнэй президиум һунгагдаба. Президиумдэ һунгагдагшад һубарилдаһаар гаража, һуурияа эзэлнэд. Аймагай Совет депутадуудай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Г. Г. Цыбиковтэй зэргэлээд наһажаал нэгэ эхэнэр һууна. Тэрэниие танижа ядаад, зэргэлжэ һууһан Цырен Бабушеевһээ асуухадам:

— Аймагаймнай суута хонишодой нэгэн Бадмацу Жамсарановна Тодорхоева гээшэ. Һонин намтартай хүн. Конференциин забһарлалгада танилсуулхаб, хөөрэлдөөрэй, — гээд һэмээхэнээр нүхэрни хэлээ һэн.

Уданшьегүй забһарлалга соносхогдожо, нүхэртэйгөө газаашаа түргэхэн гаража, Бадмацу Жамсарановнатай уулзабабди. Буряад ёһоор мэндэшэлэлсэжэ, нютаг нютагайнгаа һониниие тобшохоноор хөөрэлдөөд, ажал хэрэгээрнь һонирхобоб.

Хөөрэлдөөнэйнгөө үедэ адаглан харахадаа, зугааень шагнахадаа, ажалша бэрхэ хүнтэй ушараа гэжэ ойлгохоор байгаа һэн. Дунда зэргын бэетэй, хүрин улаан шарайтай, хурса харасатай, өөрэхэдөө тоб байса тоб-шохоноор хэлэхэ.

— Партийна конференцидэ гурбадахяа хабаадалсажа байнаб. Элидхэл шагнаад байхадаа, баясамаар юумэч олон хэбэртэй. Энээнэй урдахи конференци үмхиржэ унаха дүтэлһэн модон клуб-та болоһон юм. Харин мүнөө... Ямаршье һайхан ордон гээшэб, — гээд Бадмацу Жамсарановна омогорхон-гоор хөөрэнэ. — Тиигэбэшье дутуу дунданууд байнал даа. Урдамнай шангахан залгалта — үбэлжэлгэ байна. Зундаа уһан ехээр үеэржэ, үбһөөр багашаг байгдана.

Конференциин делегат — юрын хонишоной ингэжэ өөрөөгөө эхилхэдэнь, балаһан шэнги бологдоо һэн. Ажалша хүн хаанашье ябахадаа, юушье хэжэ байхадаа, өөрынгөө хүдэлмэри тухай һанаата боложо ябаха юм байна гээд ойлгогдоо. Энэмнай ажалдаа ёһотой коммунис ёһоор хандаһан, Ленинэй партиин гэшүүнэй нэрые дээрэ үргэжэ ябаһан хэрэг болоно гээшэ ааб даа. Тимэ байха ёһотойшье.

1939 ондо һэн. Тиихэдэ Бадмацу Жамсарановна арай залуухан арбан табатай болоо ябаа. Тиихэдэ түрэл нютагтаа тогтоһон колхозой хонишон болоһон намтартай. Тэрэ гэһэнһээ хойшо тэбхэр гушан табан жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо таһалгаряагүй хүн сагаан хонидые адуулжал ябана. Ажалайнь дэбтэр соо «1939 онһоо хонишон» гэһэн гансахан тэмдэглэл байха. Тэрэ тэмдэглэл дээрэ нэмэхэ юумэн һүүлэй жэлнүүдтэ олон болоо. Орден, медальнууд, депутат, грамотанууд...

Гушан табан жэлэй туршада Бадмацу Тодорхоева жэгдэ һайнаар, аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлжэ ябаа гэжэ хэлэхээ һананагүйб. Түлюур жолнүүд байһан юм даа. «Ябаһан хүн яса зууха» гээд урдын үгэ бии зүб даа. Ябаһаар ябатараал ажалай нюуса ойлгогдоно ха юм» гээд өөрөө хэлээ һэн. Энэньшье тон зүб. Дүршэлтэй болохо гээшэмнай он жэлэй хэрэг ха юм.

Һүүлэй 11 жэл соо удаа дараалан Бадмацу Жамсарановнагай ажалладаг отарын 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьган абтажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэдэг байгаа. Тоолоод үзэе. Отарадань жэл бүри дунда зэргээр 500 эхэ хонин байгаа гэлэй. Хонин бүриһөө хурьган абтажал байба. Жэл соо 500 хурьган. Энэмнай нэгэ отара хонин. Арба нэгэн жэл соо 5500 хурьган абтажа, гансахан отарань арбан хоёр отара болоо бшуу. 11 жэл соо нэгэ отараһаа — арбан хоёр отара! Гушан табан жэл соо хэды мянган хурьга абажа, бөөмэйлөө, түлжүүлээ гээшэб. Тэрэ олон хони хурьгадһаань хэды шэнээн ехэ нооһон хайшалагдааб? Хэды мянган центнер хониной тарган мяхан гүрэндэ тушаагдааб? Тоолохо болоо һаа, хэдэн һууритай тоо гарахал байха.

1973 ондо — юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай жэлдэ Коммунис партиин гэшүүн Бадмацу Жамсарановна баһал һайнаар хүдэлжэ гараа. Отарынь 100 эхэ хонин бүриһөө дундa зэргээр 103 хурьган абтажа, бултадаа бүрин бүтэнөөр томо болгогдоо. Хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалха социалис уялгатай байбал, тэрэнээ 240 граммаар үлүүлэн дүүргэһэн байна. Түлжүүлһэн хурьгадайнь толгой бүри аяар 27,5 килограмм шэгнүүртэй болгогдожо, ондоо отарада тушаагданхай. Тиигэжэ аймагай хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые барижа ябаһан зандаа.

1966 ондо Бадмацу Тодорхоевагай бүхы наһан соо мартагдашагүй ехэ нэгэ ушар болоһон юм. Тиихэдэ Совет гүрэнэй дээдын зургаанай — СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаа бэлэй. Арадай зарасын арюун һайхан уялгые амжалтатай һайн ажалаараа гүйсэд дүүргэжэ гараһан юм.

— Этигэхээр бэшэ байгаа һэн. Мөөрөөшын юрын буряад эхэнэр аад, СССР-эй Верховно Соведэй депутат болохо гээшэмнай һонин бэлэй. Энэ хадаа түрэл партиимнай айхабтар ехэ туйлалта гэжэ тиихэдэл ойлгоһон байнаб, — гээд Бадмацу Жамсарановна гайхаһан хэбэртэйгээр хэлэнэ.

Нүхэр Тодорхоева мүнөө Хираанай-Адагай сельсоведэй депутадаар һунгагданхай. Тиихэдэ КПСС-эй Буряадай обкомой гэшүүн. Наймадахи табан жэлэй дүнгүүдээр «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаа. Удаань Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медальда хүртөө. Тиихэдэ СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудые харуулдаг выставкын мүнгэн медаляар шагнагдаа һэн. Үнгэрэгшэ жэлэй намар гүрэн түрын үшөө нэгэ шагнал — Ажалай Улаан Тугай орден тэрэнэй үбсүүе шэмэглэдэг болоо бэлэй. Хүндэлэлэй олон грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр нэгэнтэ бэшэ шагнагданхай. Эдэ бүгэдэ шагнал хайранууд Бадмацу Жамсарановнагай ажалай ехэ габьяае эли тодоор тобойлгон харуулна бэшэ аал!

— Үнгэрһэн намартаа түлгэдэй отара даажа абааб. Энэ жэлдэ хурьгалхагүй юм. Нэгэшье толгой үхүүлэнгүй ондо оруулжа, түлгэ бүриһөө 2,6 килограмм ноoһо абаха уялгатайб. Тэжээлээр хоморшог байгдана. Шангаханаар лэ ажаллаха хэрэгтэй болоол даа, — гээд Бадмацу Жамсарановна хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ хэлээ һэн.

— Тон зүбөөр хэлэнэт. Зорилгоёо һайнаар ойлгонот, — гээд Мөөрөөшын совхозой директор Михаил Жамбалович Раднаев һүүлээрнь нэмэжэ хэлээ бэлэй.

***

СССР-эй Верховно Соведэй депутат байһан, Мөөрөөшын совхозой бэрхэ хонишон Бадмацу Жамсарановна Тодорхоева Буряад ороной коммунистнуудай ехэ хуралдаанда хоёрдохёо хабаадалсаха болонхой. Тэрэнэй саашанхи ажалда бүри ехэ амжалта, ажабайдалдань зол жаргал юрөөхэ хүсэлэнтэйб.

Б. ВАНЧИКОВ.

БАРГАЖАН НЮТАГАЙ БАГША

Барханайшье, Баянголойшье зон Долгор Будаевна Ринчиновае бэрхэ багша гэжэ булта мэдэдэг. Арадай гэгээрэлэй эрхим багша Долгор Будаевна хори гаран жэл соо үндэһэн буряад хэлээ, түрэл литератураяа тон һайнаар, эдэбхи, үүсхэл гаргажа, һурагшадтаа ойлгуулжа заадаг.

Ондоо багшанарай һайн дүршэлые шудалжа, хүдэлмэридөө хэрэглэн, «Учительская газета», предметнэ журналнуудые, элдэб согсолборие уншажа, Долгор Будаевна өөрынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлжэ байдаг.

Долгор Будаевнагай дүршэлһөө үндэһэлэн, мүнөө үеын буряад хэлэ, литературые заалгада тон шухала онол арга яажа хэрэглэхэб гэжэ харуулха зорилготойгоор хоёр үдэрэй семинар Баянголой һургуулида 1973 оной һүүл багта болоо. Тэрэ семинарта Баргажанай болон Хурамхаанай аймагуудта хүдэлдэг буряад хэлэнэй багшанар суглараа.

Баянголой һургуулида хүдэлжэ эхилһэн сагһаа хойшо Долгор Будаевна буряад хэлэ, литература заалгые дээшэнь үргэһэн, тэрэ хэрэгтэ бултанай анхарал хандуулжа шадаһан байна. Һурагшадаа түрэл хэлэнэйнгээ баялигтай танилсуулжа, һонирхолыень улам ехэ болгоо.

— Үхибүүн бүхэнэй шадал тэнхээе хараадаа абажа, шадаха соонь даабари үгэжэ, туһалжа байгаад саг үргэлжэ тэрээнтэй хүдэлөө һаа, ухаанайнь хүгжэлтэдэ тон туһатай байдаг, — гэжэ багша хөөрэнэ. — Иимэ хүдэлмэри хэшээлэйшье үедэ, классһаашье гадуур түсэбэй ёһоор ябуулагдана.

— Энэмнай хадаа һурагша бүхэнтэй ами аминдань хүдэлхэ онол арга гээшэ ааб даа. 45 минутын туршада һурагшадай гэрэй даабарие шалгаха, шэнэ темэ гараха, тэрэниие бэхижүүлхэ, урда тээнь үзэһэнөө дабтуулжа һануулха гэхэ мэтын олон шэглэлтэй хүдэлмэри хүүлжэ байхадаа, гуша гаран үхибүүдэй хүн бүхэнтэйнь хүдэлжэ шадахын тула багшын ехэ шадабари хэрэгтэй юм. Тиибэшье класс соохи үхибүүн бүхэн булта адлинууд бэшэ хадань, һурагша бүхэнэй ойлгосо, мэдэрэл, абари зан, оролдосо гэхэ мэтэ шэнжые багша мэдэһэн байха зэргэтэй.

Индивидуальна ба дифференцированнэ онол арга һайн һурадаг һурагшадые бүри һайнаар һургаха, дунда зэргээр һурадагуудые бэрхэ, муушуулай тоодо ябадаг заримые бараг болгохо гэһэн зорилготой юм. Энэ шэнэ арга орёошье, хүндэшье юм. Хэрбээ багша энэ онол аргые һайнаар хэрэглэжэ заадаг болоо һаа, өөртэньшье, һурагшадташье тон туһатай байха. Долгор Будаевна энээниие һайн ойлгодог гээшэ. Тиимэһээ нүхэр Ринчинова шэнэ онол аргые яһала һайнаар шудалагшадай нэгэн гэжэ тоологдохо байна.

Баянголой һургуулида болоһон семинарай үедэ Долгор Будаевна жэшээ харуулһан хэшээлнүүдые үгөө юм. Үгтэһэн жэшээтэ хэшээлнүүдэйнь тон шухала талые тобшохоноор хэлэхэ хэрэгтэй. 8-дахи класста «Абтаһан үгэнүүдые зүб бэшэлгэ», 10-дахи класста» Н. Г. Балданогой намтар, тэрэнэй «Дүлэн» гэжэ пьесэтэй танилсалга» гэһэн темэнүүдээр хэшээлнүүд үгтөө юм. Эдэ хоёр хэшээлэй нэгэшье минутань минин хосороогүй.

Багша хэшээлэйнгээ түсэбые зохёоходоо, шата бүхэниинь нэгэ зорилготой хоорондоо холбоотой хубинууд болгожо һалгаагаа. Жэшээнь, буряад хэлэнэй хэшээл абажа харая:

а) абтаһан үгэнүүдэй һүүлэй аялгануудые зүбөөр бэшэхэ упражнени кодоскопоор тусхай аппарат харуулжа бэшүүлгэ;

б) тайлбари уншалга доро бэшэлгэ;

в) морфологическа ба синтаксическа шүүбэри хүүлгэ;

г) самбарта хоёр-гурбан һурагшад асуудалнуудта харюу бэлдэхэ;

д) бүхы һурагшад карточкануудаар ажаллаха;

е) вариантнуудаар хүдэлмэри хэлгэ;

ж) зураг хаража, абтаһан үгэнүүдые оруулан найруулга бэшүүлгэ гэхэ мэтэ. Нэгэ хэшээл иимэ хуби болгогдоһон байгаа. Бүхы дээрээ эдэ хубинууд хоорондоо нягта холбоотой байжа, абтаһан үгэнүүдые алдуугүйгөөр бэшүүлжэ, үхибүүдые һургаха гэһэн нэгэ зорилго бэелүүлнэ. Тиихэдээ нэгэ хубиһаа удаадахи хубидань ороходо бэлэн. Ингэжэ нэгэ зорилгоёо хүсэлдүүлхын тулада олон янзаар, олон талаһаань темэеэ харуулха элдэб хэрэгсэлнүүдые хэрэглэжэ заахада, һурагшадта һониншье, ойлгосотойшье, тэдэнэй хүдэлхэдэ урматайшье байна.

Литературын хэшээл баһал хубинуудһаа бүридөө юм:

а) драматургын намтар тухай һурагшын бэлдэһэн элидхэл уншалга;

б) Н. Г. Балданогой намтар, зохёохы ажал ябуулга тухай хэмэл планшедээр багшын хөөрэлгэ.

в) драматургын бэшэһэн пьесэнүүдэй Буряад драмтеатрын сценэ дээрэ табигдаһан түүхэһээ үндэһэлэн хэгдэһэн альбомоор багшын хөөрэлгэ;

г) «Дүлэн» гэжэ пьесын гол удхые багшын тобшохоноор тайлбарилга;

д) «Мунхаг харанхы һалан ошоһой, мүнхэ наран манлаха болтогой!» гэһэн А. С. Пушкинай солото үгэнүүдтэй плакадые самбарта үлгэжэ, үгэнүүдэй шанарые шэнэ темынгээ гол удхатай холбон тайлбарилга.

е) планшет дээрэ томоор бэшээтэй драмын гол геройнуудтай танилсуулга;

ж) поэтическэ забһарлалга. хоёр һурагшад самбарай хажууда ошоод, зүжэгэй түрүүшын үйлэ ютгээр эхилдэг бэ гэжэ наадажа үгэхэ. Гэхэ мэтын хубинуудһаа бүридэһэн хэшээл һонин, хүмүүжүүлхы удха шанартай. Хажуугааранъ һурагшадай гүйсэдхэһэн зүжэгые магнитофон дээрэһээ шагнажа үрдеэ юм.

Хуби бүхэнөө багша наринаар бодомжолһон байна. Хуби бүхэн темынгээ гол зорилгые ямар нэгэ талаһаань ялас гэтэр тайлбарилха зорилготой байгаа. Тэрэ зорилго һайнаар бэелүүлэгдээ гээшэ ааб даа. Эдэ хоёр хэшээл Долгор Будаевнае дүршэл ехэтэй, методическа арга онолоор баян багша гэжэ гэршэлнэ.

Долгор Будаевна тухай хөөрөөгөө имагтал хэшээл тухайдань хэлээд түгэсхөө һаамнай, дутуу байха. Тэрэ багша классһаа гадуур тон ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Үхибүүдые буряад хэлэндээ, литературадаа дуратай болгохо гээ һаа, нилээн ехэ оролдосо хэрэгтэй гэжэ багша ойлгодог.

— Классһаа гадуур хэгдэхэ ажалда сагаа ехээр үгэдэгби. Минии һанахада, буряад хэлэ заажа байһан багша мүнөө үеын эрилтын ёһоор ажаллаха гээ һаа, нэн түрүүн буряад хэлэ, литературын кабинедтэй байха ёһотой, — гэжэ багша семинарта хабаадагшадта хандажа хэлээ. Ринчинова Долгор Будаевна, Будаева Дулма Зенхоевна хоёр мүнөө үеын буряад хэлэ, литература заалгада табигдадаг шухала эрилтэнүүдые хангамаар кабинедтэй болонхой. Гараар бүтээгдэһэн дидактическа материалнуудаар баян. темэ темээр тараалгын карточканууд, зурагууд ябталаатай. Литературын олонхи темэнүүдээр зохёгдоһон эбхэмэл планшедүүд бии. Уран зохёолшодой зохёолнуудаар элдэб олон материалнууд суглуулагданхай, альбомууд болгогдожо бэлэдхээтэй. Техническэ хэрэгсэлнүүд сооһоо эгээл саг үргэлжэ хэрэглэдэг аппарадууд, магнитофон-кодоскоп, проигрыватель бии. ЛЭТИ гэжэ нэрэтэй аппарадта буряадаар табиха юумэн хэгдээгүй ха юм, тиибэшье энэ аппарадта тааруулжа юрын фотоаппарадаар абтаһан схемэ, таблица табидаг байна. Фонохрестомати хуушан программын үзэгдэжэ байхада зохёогдоһон. Теэд хуушараа, хэрэггүй болоо гэжэ хэлэхын аргагүй. юундэб гэхэдэ пластинкануудай олониинь хэрэглэмээр, юрэдөө, техническэ ямаршье хэрэгсэлнүүдые бодомжолжо, тааруулжа, буряад хэлэ, литература заалгада хэрэглэжэ боломоор гэжэ Баянголой һургуулиин багшанарай дүршэл харуулна.

Кабинедэйнь шэмэглэл угаа һайхан. Хамаг юумэниинь хүмүүжүүлгын зорилготой.

Буряад хэлэнэй кабинедэй дэргэдэ литературна уран һайханай, драматическа кружок хүдэлнэ. Тэрээндэ багшанарай горитой саг ошодог.

Багшын ажал барагдаа гэжэ байдаггүй. Бүхы сэдьхэлээ үгэжэ хүдэлдэг лэ багшанар амжалта түйлана.

В. ХАМАГАНОВ.
ИУУ-гай буряад хэлэнэй кабинедые даагша.

Одессын туршалгын консервнэ заводой коллектив табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түсэб даабаринуудые дүүргэхын түлөө тодорхой хэмжээнүүдые хараалба. Предприятиингаа нөөсэ, арга боломжонцудые гүйсэд хаража үзөөд, тус коллектив жэлэйнгээ түсэбые 1974 оной октябриин 1-дэ дүүргээ һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүүгэдэй эдихэ консервэ бүтээдэг цехэй коллектив 1974 оной түсэб баталжа байна. **(ТАСС).**

АЯНШАЛГА ДҮҮРЭЭ ГЭЖЭ БАЙДАГГҮЙ...

Холын замда аяншалагшад һонирхолтой юумэнүүдые хаража, танилсажа ерэдэг болонхой. Һүүлэй үедэ һарын туршада аяншалжа, амаржа ерэхэ дуратайшуулай тоо жэлһээ жэлдэ олошорно.

Жэшээнь, Хэжэнгын аймагай аяншалагшадай бүлэг эртэ урдын культуратай Энэдхэг ороноор ябажа, тэрэнэй ниислэл Дели, Агра, Бомбей, Бангалур, Мадрас, Майсур хотонуудаар айлшалжа ерэхэ. Тэдэнэр тропическа байгаалиин һайханиие, ногоон байдаг ой модонуудые хараха, түүхэтэ памятнигуудтай, мүнөөнэй культуратай, арад зоной ажабайдал, ажаһуудалтай танилсаха юм.

Хурамхаанай аймагай түлөөлэгшэд Польшо—ГДР гэһэн маршрудаар аяншалха дуратай байба. Тэдэнэр 190 түхэригэй путевко абажа, май һарада 16 хоногоор социалис эдэ оронуудта айлшалхань.

Польшо—Европын хүгжэлтэ ехэтэй гүрэнүүдэй нэгэн. Аяншалагшад энэ гүрэнэй Варшава, Краков, Познань, Гданьск, Вроцлав болон бусад хотонуудаар ябажа, һонирхохо зорилготой.

Германиин Демократическа Республика хүрэхэдөө, Берлин, Лейпциг, Дрезден, Веймар, Мейсен хотонуудта тогтожо, түүхэтэ газарнуудыень хараха юм. Июль һарада 15—18 хоногой туршада Болгариин түүхэтэ газарнуудаар ябажа ерэхэ аяншалгада соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй бүлэг эмхидхэгдэжэ байнхай. Тэдэнэр Улаан-Үдэһөө Одессэ хүрэтэр поездоор, саашаа «Абхазия» теплоходоор ошохо юм. Багшанар мүн ГДР ошожо, «Варнемюндэ» курортдо 12 хоногой туршада амаржа ерэхэ аргатай, Энэ путевко 176 түхэригтэ. Июлиин 10-һаа 24 болотор Монголой Арадай Республика ошожо 56 түхэригэй путевконууд бии. Монгол орон ошогшод 15 хоногой туршада энэ гүрэнэй городуудаар, амаралтын газарнуудаар ябаха, арад зонойнь ажабайдалтай танилсаха юм.

Болгари аяншалагшад болгар арадай хэһэн баатаршалгануудай, социализм байгуулгын амжалтануудтай танилсажа, «Золотые пески», «Солнечный берег» курортнуудта амаржа София, Боровец, Пловдив, Габрово, Плевень Варна, хотонуудта хүрэхэ байна.

Хари гүрэноор аяншалха дуратайшуул өөһэдынгөө профсоюзай обкомуудта хандахадатнай болохо.

Т. БУЛДАЕВА,
облпрофсоведэй хари гүрэнөөр аяншалгын талаар инспектор.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

АНХАРХААР БАЙГАА

Цахир тосхонһоо хэдэн километрэй зайда Тужан гэжэ багахан һуурин нютаг бии юм. Тэндэ Захааминай аймагай Харацайн совхозой 300 гаран толгой эбэртэ бодо мал харууһалагдана. Энэ нютагта 5—6 айл ажаһуудаг байна.

Тужан нютагта ажалладаг хүнүүдэй һуудал байдалай эрилтэ тон муугаар хангагдана, тэдэнэр тухай хэншье анхаралаа табинагүй гээшэ ха. Эндэхи айлнуудай гэрнүүдтэ мүнөө болотор электрын гал оруулагдаагүй, керосинай лаампаар гэрэлтүүлэгдэнэ. Радиошье байхагүй. Багахан бани бии нэрэтэй аад, пээшэнгынь эбдэршэнхэй. Эндэхи ажалшадай захиһан газетэ, журналнууд саг соогоо асарагдадаггүй байха юм. Эндэ ажалладаг хүнүүд кино харахаяа гү, али банида орохоёо һанаа һаа, Цахир тосхон хүрэтэр ябагаар шогшохо баагай болоно.

Эдэ бүгэдэ тухай Харацайн совхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдэжэ байбашье, ямаршье хэмжээ абадаггүйнь гайхалтай. Энэ асуудалда анхархаар байгаа гээшэ ха.

Б. ШОЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ДЕВНИИН ХИМИГҮҮДЭЙ АМЖАЛТА

СОФИ. 1974 оной түрүүшын үдэрнүүдтэ Девниин промышленна бүлэг барилга бодхоогшод, хабсаргагшад ажалайнь ехэ амжалта туйлаба. Заводой оло мянган хүнтэй коллектив технологическа түрүүшын лини ашаглалгада тушааһан тухайдаа мэдээсээ. Болгариин химическэ промышленностиин шэнэ асари ехэ завод кальцитай содо гаргажа эхилбэ.

Девниин таладахи энэ предприяти — социалис экономическа харилсан туһалалсаагын бүлэг программын бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһанай гэршэ жэшээ мүн. Предприятиин проект ба чертёж зохёон табилгада СССР-эй хори гаран эрдэм шэнжэлгын ба конструкторска эмхи хабаадаһан байна. Хэдэн мянгаад тонно түхеэрэлгэнүүд, түмэр хэрэгсэлнүүд Советскэ Союзһаа, Венгриһээ асарагдана. Электронно-тоолон тодорхойлолгын техникэ заводто үргэноор хэрэглэгдэнэ. Энэнь технологическа бүхы хүдэлмэридэ автомат хэрэглэхэ арга олгоо. Предприятиин технологическа түхеэрэлгэнүүд эрдэм, техникын туйлалтын бүхы эрилтэнүүдтэ дүүрэн харюусана.

Барилгашад, хабсаргагшад болон ашаглагшад энэ жэлэй түрүүшын кварталда технологическа хоёр лини ашаглалгада тушаахаар уялга абаа.

ХҮНДЭТЭЙ МЭРГЭЖЭЛ

ГАВАНА. Багша — республикын эгээл хүндэтэй мэргэжэлтэн болоно. Наһатай хүнүүдшье, үхибүүдшье багшын мэргэжэлээр омогорходог, тэрээндэ ехэ дуратай байдаг.

Революциин урда тээ Кубын ажалша арад зон бэшэжэ, уншажа һураха гэжэ ухаандаашье оруулдаггүй һэн. Арадай засагай тогтоогдомсоор урданай сагай үлэгдэл — үзэг бэшэггүй байха ябадал усадхагдажа эхилһэн, ажалша арад һураха аргатай болоһон байна.

Куба мүнөө үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхажа шадаһан Латинин Америкын ори ганса гүрэн болоно. Мүнөө эндэ бултадаа һурана. Дээдэ ба дунда һургуулинуудта, хүдэлмэришэн-таряашадай факультедүүдтэ мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курсануудта жэл бүри хахад миллион хүн һурадаг.

Ороной бүхы зургаан провинцида һургуули, интернат, техникум, институт болон бусад һургуулинууд баригдажа байна. Гансал 1972—1973 онуудай һуралсалай жэлдэ 700 миллион песо барилгада һомологдоһон юм.

АЖАЛ ЭРХИЛХЭ АСУУДАЛНУУД ШЭНЖЭЛЭГДЭНЭ

ВАРШАВА. Польшын Арадай Республикын научна түбүүд социальна ба үйлэдбэриин асуудалнуудые шэнжэлгэдэ ехэ анхарал хандуулна.

Варшавадахи ажалай ба социальна асуудалнуудые шэнжэлдэг институт энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэнэ. Электронно-тоолон тодорхойлолгын техникын туһаламжаар хүдэлмэришэдэй эрилтэ болон дурадхалнууд тухай мэдээнүүдые шэнжэлхэ институдай гол зорилгонуудайнь нэгэн болонхой.

СЭВ-эй гэшүүн оронуудай иимэ дурадхалнуудые шиидхэдэг эрдэм-шэнжэлгын эмхинүүдтэй харилсаа-холбоо байгуулга Варшавын институдай энэ жэлэй эрдэмэй ажал ябуулгын түсэбтэ оруулагданхай. Үйлэдбэридэ оньһон болон автомат аргын хэрэглэгдэжэ байһан эрхэ байдалда ажал эмхидхэлгэ, ажалай талаар ерээдүйн түсэб зохёохо арганууд гэхэ мэтэ асуудалнуудые аха дүү оронуудай институдууд хамтааран шэнжэлхэ байна.

Ороной зарим промышленна предприятинуудта социологическа һонирхолтой шэнжэлгэнүүд хэгдэнэ.

Новая Гута хотодохи Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай психологи ба ажалай социологиин лаборатори бии болоод арбан табан жэл үнгэрбэ. Промышленностиин эрдэм-шэнжэлгын ... тэдэнэй ... байһан энэ лаборатори мүнөө Краковай Ягеллоно университедэй оршондо социологиин бээ даахан институт болонхой. Комбинадай даабараар, Польшын Наукануудай академиин промышленностиин талаар ... гэнүүд хэгдэнэ. Һаяар тус институт промышленна социологиин талаар залан хүтэлбэрилгын тусхай түб болохо юм.

АЖАЛАЙ ЭДЭБХИ

БЕЛГРАД. Югославиин олонхи предприятинуудай коллективүүд шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ һайнаар ажаллажа эхилбэ. Үнгэрһэн жэлдэ 1 миллион тонно булад хайлуулжа, ажалай ехэ амжалта түйлаһан Зеницын металлургнууд 1974 ондо продукци саашадаа бүри ехээр гаргаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэбэ. Комбинадай булад хайлуулагшад түрүүшынгээ хайлуулгые график һаа урид хэбэ. Тиигэжэ ороной металлургическа эгээ ехэ предприятиин хүдэлмэришэд хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһанаа үшөө дахин гэршэлбэ.

Ниша хотын «Электронска индустрия» заводой конвейерһээ 2,5 миллиондохи телевизионно приёмник гаргагдаба. Заводой коллектив ажалаа эршээр улам шангадхана. Продукциингаа гурбанай нэгэнэй ехэнхи хубиие хилын саана худалдадаг тус предприятиин коллектив энэ жэлдэ харасагаан ба үнгэтэ 250 мянган телевизор гаргаха юм. Байгуулагдаад 125 жэлэй ойе тэмдэглэһэн «Навип» гэжэ архиин комбинат Югославида, мүн хилын саагуур суурхатай. Энэ жэлдэ «Навип» комбинат шэнэ сортын коньяк гаргахаар хараална.

(ТАСС).

Венгриин Арадай Республикын зайн галай эрншэ хүсэнэй бааза урган хүгжэжэ байнхай. Ороной эгээ томо электростанцинуудай нэгэн болохо ноябриин 7-ой нэрэмжэтэ станци мүнөө Инот хото шадар баригдажа байнхай. Тус станцида тодхогдохо турбинанууд Ленинградта бүтээгдэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 100 мегаватт хүсэтэй түрүүшын турбина хабсаргалга дээрэ совет мэргэжэлтэ Борис Малыкин зүбшэл үгэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮНҮҮДТЭ ТУҺАЛДАГ БЮРО

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, мэргэжэлтэй, мэргэжэлгүй хүнүүдтэ тааруу тохёолдохо хүдэлмэри олохо зорилготой тусхай бюро 1970 ондо Улаан-Үдэ хотодо эмхидхэгдээ һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран, олон орден, медальнуудай кавалер Радна Николаевич Яковлев тус бюрые даагшаар хүдэлнэ.

— Бюрогой бии болоһонһоо хойшо 24 мянган элдэб мэргэжэлтэд городой болон тэрээнэй шадарай олон предприятинуудта, эмхи зургаануудта ажалда эльгээгдэһэн байна, — гэжэ нүхэр Яковлев хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ һарадаа дунда зэргээр 750-яад хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон бусад мэргэжэлтэд городой предприятинуудта эльгээгдэжэ, ажалда абтаһан байха юм. Хүдэлмэри бэдэржэ ерэһэн хүн бүхэн тусхай карточка дээрэ тэмдэглэгдэнэ. Тиин һарын, кварталай, жэлэй туршада хэды хүнэй ямар город, хүдөө нютагһаа ерэһые, ямар ажал хэдэг байһыень бүхыдэнь шэнжэлхэ арга бюрогой хүдэлмэрилэгшэдтэ олдоно.

Хэрэгтэй мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдээр предприятинуудые хангаха гээшэ мүн лэ бюрогой гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Хүдэлмэри бэдэрһэн хүнүүд городой предприяти, организацинуудаар ябажа зобонгүй эндэ ерэжэ, бюрогой инспекторнуудэй туһаламжаар мэргэжэлээрээ таараха газарта эльгээгдэнэ.

Городой предприятинүүд, зургаанууд ямар мэргэжэлтэдтэ хэрэгтэй байһан тухайгаа тус бюродо ходо мэдээсэжэ байдаг. Удаань бюрогой инспекторнууд хаана, али предприятида ямар мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй хэрэгтэй болоһон тухай мэдээсэл радиогоор дамжуулжа, газетэдэ соносхоно.

Манай ороной томо городуудта иимэ, бюронууд эмхидхэгдэнхэй. Тиимэһээ үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хубаари, хүгжэлтэ, хүнүүдэй нютагаа һэлгэхэ ябадалые шэнжэлхэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Калуга, Уфа хотонуудай хүнүүдтэ ажал олоходо үгэдэг бюронууд шэнэ гуримаар ажалладаг болонхой. Эдэ городуудай бүхы предприяти болон эмхи зургаануудта хэрэгтэй хүдэлмэришэдые, элдэб мэргэжэлтэдые дурсагдагша бюро олоходо үгэнэ.

Радна Николаевич Яковлевай хүтэлбэри доро гурбан инспекторэй сүлөөгүйхэн ажаллажа байхань харагдана. Инспекторээр үнинэй хүдэлжэ байһан Екатерина Антиповна Цыренова ерэһэн хүнүүдэй документнүүдые анхаралтайгаар хаража, хөөрэлдэжэ, һанал бодолыень мэдээд, городой барилгын организацинуудай нэгэндэ гү, али ондоо организацида эльгээдэг байна.

Марина Борисовна Борогшинова промышленна предприятинуудта, автобазануудта, Ольга Хоронхоевна Кириллова медицинын, худалдаа наймаанай болон гүрэнэй бусад эмхи зургаануудта хүнүүдые эльгээжэ, ажалда абхуулха даабаритай.

Д. ГАРМАЕВ.

СПОРТ

ЭРХИМ ГЭГДЭҺЭН ДҮРБЭН СУГЛАРАА

«Советская Россия» газетын шанда хүртэхын түлөө бүмбэгэтэй хоккейгээр эхилхэ наадан юугээрээ дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг уулзалгаһаа илгаатай юм!—гэжэ Архангельскын ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ хөөрэлдэдэг болоо. Эндэ, Хойто Двина мүрэнэй эрьеэр хэдэн арбаад километрэй зайда түбхинэһэн хотынхид хоккейн наадаанда аргагүй дуратай юм. (Эдэнэй «Водник» команда оронойимнай бусад командануудай дунда эгээл үнинэй).

Зүб даа. Архангельскда спортын наадануудта дуратай хүнүүд ажаһуудаг. Эндэ ажаһуугшадай наймананай нэгэниинь спортоор һонирхоно. Эдэнэр санаар, мүльһэн дээрэ үнгэргэгдэдэг наадануудта дуратай юм.

Мүнөө эхилээд байһан хоккейн наада харахын тула үлүү билет олохонь бэрхэтэй. Шэнээр баригдаһан «Труд» бүлгэмэй 15 мянган һууритай стадион хоккейн наадаанда дуратайшуулые багтаажа шадахагүй байшоо.

«Советская Россия» газетын шанда хүртэхын түлөө манай ороной суглуулагдамал командаһаа гадна, Швециин, Финляндиин, Норвегиин командануд ерэһэн байна. Иигээд ерэхэлээрээ дэлхэйн эрхимэй эрхим гэгдэһэн командануд булта сугларба. Наадан нэгэ дүхэригтэ үнгэргэгдэхэ. Январиин 25-да үнгэргэгдэһэн наадаанда СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд Норвегиин спортсменүүдые 5:0 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Январиин 26-да наадаһан Швециин хоккеистнүүд Финляндиин командые 3:1 гэһэн, январиин 27-до Норвеги — Швеци—1:3, СССР — Финлянди — 2:3 гэһэн тоотойгоор шүүгдэбэ. Январиин 29-дэ Финлянди — Норвегиин, СССР — Швециин суглуулагдамал командануд наадаха болоно. Гурбан уулзалгын удаа Швециин суглуулагдамал команда дүрбэн очкотой болонхой, мүрысөөнэй таблица толгойлжо ябана.

Бүмбэгэтэй хоккейн наадаанда дуратайшуул Центральна телевидениин эмхидхэһэн наадаанай дүрбэн уулзалга — СССР-эй суглуулагдамал командын гурбан, Швеци, Финляндиин командануудай нэгэ дамжуулга хараха байна.

Полярна зүгэй хотын ажалшад уласхоорондын уулзалгые эрхим һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Мүрысөөнэй һүлдэ тэмдэг — сагаан баабгайн гүлгэ һиилэһэн гоё һайхан плакат, үнгэ бүриин зурагуудтай тугханууд спортсменүүдые, хоккейн наадаанда дуратайшуулые, журналистнуудые хаа хаанагүй угтана.

Манай Эхэ ороной хохолуур мэдээжэ болоһон хойто зүгэй арадуудай уран һайханай хэрэгсэлнүүд наадаанда хабаадагшадта бэлэг болгон барюулагдахаар бэлдэгдэһэн байна. Сагаан далайн угалзатай бэлэгүүд команда бүхэндэ барюулагдаха юм. Мүн эрхим хоккеистнүүдтэ барюулагдаха модоор хэгдэһэн «Шубуун шанага» олоной анхарал татана.

Мүрысөөндэ илажа гараһан командада барюулагдаха дамжуулгын шан—улаан зэдээр хэгдэһэн томо маатаар улхан болоно.

Ю. НИКОЛАЕВ.
В. ПИМЕНОВ.
(ТАСС-ай түсхай корр.).
Архангельск.

* * *

Манай ороной суглуулагдамал командын составта Москвагай «Динамо» командын Александр Теняков, Геннадий Шишков, Алма-Атын «Динамо» — Вячеслав Панев, Москвагай Леонид Палладий, Евгений Герасимов, Свердловскын Владимир Коровин, Москвагай Евгений Горбачев, Валерий Маслов, Свердловскын Валерий Эйхвалпд, Москвагай Вячеслав Соловьев, Юрий Лизавин, Алма-Атын Валерий Бочков, Ульяновскын «Волга» — Анатолий Рушкин, Москвагай Георгий Канарейкин, Свердловскын Александр Сивков, Архангельскын Сергей Семенов, Москвагай Владимир Павунов, Ульяновскын Николай Афанасенко, Москвагай Владимир Тарасевич, Владимир Янко гэгшэд оруулагданхай. Командын ахалагша тренерээр Василий Трофимов томилогдоһон байна.

(ТАСС).

ЧЕМПИОН НЭРЛЭГДЭЭ

Баргажанай аймагай түб — Баргажан тосхондо шатараар республикын «Урожай» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэжэ байна. Мүрысөөндэ Түнхэнэй, Хориин, Хурамхаанай, Зэдын, Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Яруунын, Баргажанай, Хэжэнгын аймагуудай командануд хабаадалсана. Хоёр эрэшүүл, нэгэ эхэнэр, нэгэ-нэгэ эдир хүбүүд, басагадһаа команда бүхэн бүридэнэ.

Нёдондо жэлдэ республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө Захаамин хотодо үнгэргэгдэһэн наадаанда Баргажанай аймагай суглуулагдамал команда эрхимлэжэ, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Тиимэһээ энэ жэлэй наадан алар холын Баргажанай аймагта үнгэргэгдэжэ байнхай.

Мүнөө үнгэргэгдөөд байһан дүрбэн уулзалгын удаа Баргажанай аймагай нэгэдэхи команда 17,5 очкотойгоор түрүүлжэ ябана. Эдэнэр дүрбэдэхи наадандаа мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай командые 5:0 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байба. Мүнөө Улаан-Үдын аймагай команда 16 очкотой хоёрдохи һуури эзэлжэ ябана. Баргажан голой нэрэ солые спортын мастерта кандидат Н. Галданов, нэгэдэхи разрядтай Д. Галсанов, А. Ушаков, Сэсэг Лайдапова, Жаргал Раднаев гэгшэд бараг һайн хамгаалжа ябана.

* * *

Мүн эндэ даам наадалгаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө наадан үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ зургаан команда хабаадалсаһан байгаа. Табан уулзалгын удаа 10-һаа найман очкотой болоһон Хурамхаанай аймагай команда түрүүлжэ, республикын «Урожай» бүлгэмэй дамжуулгын кубогта хүртэбэ.

Ш. БАКШЕЕВ,
мүрысөөндэ хабаадагша.

ДАЛАЙ САГААН ҮНГӨӨР ЭЛБЭГ ЛЭ...

...Холын Буряад ороной мүрэнэй нэрээр «Сэлэнгэ» гэжэ нэрлэгдэһэн литовско загаһа барилгын траулерай мостигой нэгэ захада капитан Ромас Билис зогсоно. Нүгөө талаһань — вахтада байһан хоёрдохи штурман Виктор Беляев. Харанхы һүниин хушалта доро Ла-Манш хоолойгоор онгосо тамарна. Эндэ ехэл усалтай газар даа. Тиимэһээ рулевой Сергей Батожабай нарин хёрхоор штурвалаа барин ябана.

Сэлэнгэ мүрэнэй эрьедэ үндыһэн энэ хүбүүнтэй үдэрынь тэрэнэй түрэл нютаг тухай һайсахан хөөрэлдөө һэмди. Тэрэ гитара абажа, хэдэн буряад дуу дуулажа үгөө һэн. Мүн Сэлэнгэ мүрэн тухай өөрынгөө зохёоһон дуу дуулаа бэлэй. Харин мүнөө траулерай эгээн залуу матрос, сэгнэшэгүй бэрхэ рулевой, комсомолой эмхиин секретарь хара боржин шулуун мэтэ дуугай зогсоно. Энэ рейстэ гарахадаа, тэрэ секретариингаа тушаал ондоо хүндэ дамжуулан үгэхэ һөөл дуратай байгаа һэн. Гэбэшье нүхэдынь табяагүй бэлэй. Үнгэрхэдөө, Сэлэнгын эрьедэ түрэһэн ори ганса хүн онгосо дээрэ байнаш гэжэ хэлэхэшье ушар гараа.

Үнгэрэгшэ һүни хари гүрэнэй портһоо гаража, нарихан хоолойгоор Балтиин далайһаа Хойто далай руу ороо һэн. Харин мүнөө — Ла-Манш. Европын бүхы суднанууд энээгүүр гарадаг. Тиимэһээ эндэ олон хүн зонтой, дэлгүүр мэтэ хүлгөөтэй. Зүүн, баруун талада — буйнууд. Шара ба улаан галханууд нэгэтэ шэнгэһэн онгосонуудай байһан тухай далайда тамарагшадые һэргылнэ. Англиин эрье шадар иимэ буй бүришье һаа олоор үнгэрһэн дайнай мүр сараа болон үлэнхэй. Мүнөөшье тэдэнэр олошоржол байнхай. 1972 ондо аяар 370 томо онгосо эндэ шэнгээ гээд дэлхэйн статистика дотор тэмдэглэгдэнхэй. Тиихэдээ үдэрэй нэгэн шэнгэнэ гэжэ тоолохоор. «Сэлэнгэ» томо онгосо һэн туладаа гэнтэ зогсохонь бэрхэтэй. Халтал годиржо үрдеэгүй һаа, ондоо онгосын хабһа хаха мүргэжэрхихэш. Тиимэһээ капитан Билис энэ һүниие дахяад лэ гэшхүүр дээрэ үнгэргэнэ. Штурман пеленг тааруулан тогтоогоод, локатор дээрэхи сагаахан точконуудые алдангүй шэртэнэ. Эдээхэн точконууд хадаа ондоо онгосонууд.

— Зүүн талаһаа улаан гал!

— Пеленг тааруулагты!—гэжэ капитан захиралта үгэбэ.

Энэ үедэ зүүн талын улаан гал улам дүтэлжэ, үшөө ногоон гал харагдаба. Һүүлээрнь яхтын дүрсэ элеэр харагдажа, хүгжэм соностобо. Манайхин бүхы прожекторнүүдээ нособо. Судныманай хамарай урдахануур эгсэ годирон, яхта хажуу тээшээ зайлаба.

Рубка дотор халаан һэлгэгдэбэ. Ахалагша штурман Михаил Волков ерэбэ. Ондоо рулевой Сергей Батожабайе һэлгэбэ. Зүгөөр Батожабай унтахаяа хэбтэбэгүй. Үдэрынь Ливерпуль хото орохонь. Энэ зун абаһан һамгандаа бэшэг тэрэ портһоо табиха хэрэгтэй. Мүн дүү хүбүүниинь бапа нэгэ ондоо англи маркатай болохол.

Ливерпуль хотодо манай гүрэнэй «Поволжье» гэдэг худалдаа наймаанай онгосо байба. Урид ерэһэн судныш капитан һая ерэгшэдые угтан, бараалхаха ёһо заншал бии. «Поволжиин» капитал Альфред Улке ерэжэ, будач маната Англиин тэнгэри доро ород хэлэн, энеэдэн, наадан зэдэлбэ. Бүри орой трюм дотороо хэрэгтэй ашаа абаад, портһоо гарахымнай урдахана баһа нэгэ айлшан ерэбэ. Кубын «Плайя Хирон» теплоходой капитан, энэ жэл морсходно училищи дүүргэһэн залуу хүн. Ливерпулиин портһоо гарахадаа, буксир хэрэглэхэгүйбди гэжэ тэрэ тараха дээрээ хэлээ һэн: «Манай орондо хари гүрэнэй валюта ехэ хомор. Тиимэһээ ямаршье һаань ушарта химгаданабди». Бэеэр набтар, хара үһэтэй, залуугаар бодомжолжо эхилһэн энэ капитан онгосо ехэл бэрхээр жолоодон, портһоо гаража ошоо бэлэй.

Үүрэй сайжа байхада, манай «Сэлэнгэшье» һуурһаа хүдэлбэ. Барбагар һахалтай англи лоцмантай манай капитан ехэл хүхюунээр хөөрэлдэнэ. Харин тэрэнь Куба бэшэ, баян дэлгэр Совет оронойхид аад, ямар юумэндээ мүнгөө гамнаад, буксиргүйгөөр гарана гээшэбта гэжэ ехэл гайхана.

Үдэрынь «Сэлэнгэмнай» туулган хүндэ долгиёо туужал байгаа, үбэлэй хүйтэн Атлантика гараба. Зургаан ута һарын туршада, рейсэй дүүрэтэр иимэ байха.

Теэд «Сэлэнгын» экипаж түрүүшынхеэ ябана бэшэ даа. Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй хоёрдохи кварталай түсэбөөр ябана ха юм. 38 мянган центнер загаһа барижа, «далайн сэлэнгынхид» (Клайпеда портынхид тэдэниие нигэжэ нэрлэдэг) 1973 оноингоо түсэбые гурбан һараар уридшалһан байна. Энэ жэлдэ загаһашад 45 мянган центнер загаһа барижа, иимэ түхэлэй суднануудай дунда Прибалтикын рекорд туйлахын түлөө тэмсэхээр зориг-жонхой.

— 800 тонно, үгышье һаа бүри мянган тонно түсэбһөө үлүү барихабди, — гээд загаһа барилгаар ахалагша мастер Витас Атолас найдамтайгаар хөөрэнэ.

Мүнөө капитанай гэшхүүр дээрэ тэдэнэр дүрбүүлэн зогсонод: капитан, вахтада байһан штурман, рулевой, мастер. Хоёрдохи үдэрэйнгөө вахтада байһан Сергей Батожабай ахалагша мастераа адаглан шэртэнэ. Харин тэрэнь эгээ түрүүшынгөө тамаралга тухай яаралгүйхэн хөөрэнэ:

— Норвегиин далайда загаһа барьяад, Клайпедаяа яаран бусажа ябаабди. Палуба дээрэмнай — дүүрэн селедкотой боошхонууд. Гэшхүүр дээрэ хоёрдохи штурман бидэ хоёр байгаабди. Би эгээл энэ Батожабай мэтэ залуу комсомолец штурвал барьяад ябааб. Сагай уларилай муудаһан тухай телеграмма баринхай капитан радист хоёр ерэбэ... Гэнтэл судынамнай иишэ тии шээ хэлбэлзээд, долгин дээрэ дээрэһээ бууужа эхилбэ... «Дахяад нэгэ томо долгин бууухадань, һөөргөө үндыхэгүй хабди даа», — гэжэ капитанай хэлэхэтэй хамта айхабтар томо долгин бидэниие хушажархиба. Булад аргамжаар бүхэлөөтэй бүхы боошхонуудыемнай долёогоод абажархиба.

Аймшагтай шанга сохилтоһоо капитанаймнай хахад үһэниинь гансата сайшоо һэн.

Мастер миһэд гээд, Батожабай тээшэ хараба:

— Тиихэдэ «Сэлэнгэ» шэнги томо траулер бэшэ, ахир жаахан онгосо байгаа.

Хүгшэн мастерай буурал толгойе хараад, Сергей юуншье гэжэ дуугарбагүй. Һүүлдэнь вахтын дүүрэһэн хойно гү, али гэртээ, түрэл Улаан-Үдэеэ һамгандаа бэшэг бэшэхэдээ, «далай сагаан үнгөөр элбэг лэ» гэжэ хэлэхэ ха гү?..

Владас НОРГАИЛА,
«Атлантика» радиостанциин корреспондент.

Шэрүүн долгито далайда гараха шэн зоригто капитанууд болохобди

Д. БАЛДАНОВАЙ фотоэтюд.

СОЁЛШОД АЙЛШАЛНА

Ивалга тосхоной соёлой байшангай уран һайханай коллектив мүнөө үбэлжэлгын үедэ колхоз, совхозуудай малай, фермэ, гүүртэ, отара дээгүүр ябажа, концерт табина.

Соёлой байшангай артистнууд нютаг нютагай бодото байдалтай тааруулан шог ёгто шүлэг уншадаг, ирагуу дуунуудые гүйсэдхэдэг байна. Эдэ бүгэдэ хүдөөгэй ажалшадай шэхэнэй шэмэг, сэжын баяр болоод, малшадай урма зориг бадаруулна.

Һаяшаг тус коллектив Оронгын голоор хонон үнжэн ябажа ерээ һэн. Мүн тэрэшэлэн Сэлэнгын совхоздо, Красноярово, Шишкино тосхоной, Дээдэ-Ивалгын малшадта ошожо баясуулба.

В. ГАЛДАНОВ.

ГАВАНА

КУБЫНХИД Л. И. БРЕЖНЕВЫЕ ХАЛУУНААР ХҮЛЕЭНЭ

ТАСС

Советскэ Союзай хүдэлмэришэн ангиин ба арад зоной элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневые угтахаар ороной хүдэлмэришэн анги, арад зон, профсоюзай бүхы эмхинүүд эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай гэшүүн, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ветеран, Кубын Ажалшадай профцентрэй генеральна секретарь Ласаро Пенья ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

Кубада, тэрэнэй арад зондо ехэ туһа хүргэжэ, һанал нэгэтэй байһанайнь түлөө нүхэр Л. И. Брежневтэ, тэрээгээр дамжуулан бүхы Совет орондо гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэнэбди. Бидэ, социалис үзэл суртаалда, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байхаар манай Коммунис партияар, нүхэр Фидель Кастрын һургаалаар хүмүүжүүлэгдэһэн Кубын ажалшад, туйлай ехэ туһа хүргэһэнэйнь, дэмжэлгэ үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ Союзда баяр баясхалантай байһанаа мэдүүлнэбди.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Кубада ерэлгэ манай оронуудай ажалшадай хоорондохи революционно ба социалис үг баялигуудые саашадань бэхижүүлгэдэ ехэ удха шанартай гээд Ласаро Пенья найдажа байһанаа мэдүүлээ.

ДЕЛИ

В. В. Гири үгэ хэлэбэ

ТАСС

Энэдхэг арадай национальна һайндэрэй урда тээхэнэ Индиин президент В. В. Гири радиогоор үгэ хэлэбэ.

Индиин дотоодын политическэ ба экономическа асуудалнууд тухайда президент дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ. Тиихэдээ үргэн ниитэ арадай нэгэдэл улам батадхаха шухала гэжэ тэмдэглээ.

«Манай орон доторхи байгаалиин баялигуудые, хүн зоной арга нөөсэнүүдые бүрин хүсэдөөр ашаглаһанай ашаар экономическа талаараа бэеэ дааһан байдалтай болообди», — гэжэ В. В. Гири мэдүүлбэ.

Уласхоорондын оршом соо Инди эб найрамдалта гадаадын политика бэелүүлһэнэй ашаар иимэ ехэ амжалта илалтануудые туйлаһан байна гээд В. В. Гири тэмдэглээ. Иимэ политика бэелүүлһэнэйнь түлөө бусад гүрэнүүд Индиие хүндэлнэ. Манай орон элдэб һалбаринуудта бусад гүрэнүүдтэй амжалтатай харилсаа холбоо бэелүүлнэ гэжэ В. В. Гири хэлэнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

УЛААН-БААТАР

БУРЯАД УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ НОМУУД МНР-тэ ХЭБЛЭГДЭНЭ

ТАСС

Совет Буряад ороной уран зохёолшодой шүлэгүүдэй суглуулбариие МНР-эй Гүрэнэй хэблэл монгол хэлэн дээрэ барлан гаргаба.

СССР-эй 50 жэлэй ойн, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Монголой Урал зохёолшодой холбоон энэ номые хэблэлдэ бэлдэһэн байна. 50 гаран уран зохёолшодой шүлэгүүд, поэмэнүүд энэ суглуулбари дотор оруулагданхай. СССР-эй олон үндэһэн яһатанһаа бүридэһэн агуухэ бүлын гэшүүн — буряад гайхамшагта туйлалтанууд, коммунизм байгуулжа байһан совет хүнүүдэй жаргалта байдал, шэн габьяата ажал магтан дуулагдана.

Буряадай уран зохёолшодой бүтээлнүүд Арадай Монгол ороной ажалшадта үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ буряад авторнуудай 30 гаран ном монгол хэлэн дээрэ хэблэгдээ. Х. Намсараевай, Ж. Тумуновай, Д. Батожабайн, мүн бусад уран зохёолшодой романууд, туужанууд тэрэ тоодо ороно.

ХАНОЙ

Принц Суфанувонгын мэдүүлгэ

ТАСС

«Сүлөөлэгдэһэн районуудые сахин хамгаалха, хүгжөөхэ, ээрхэг түримхэй дайнай хойшолонгуудые усадхаха, экономико хүгжөөхэ гээшэ Лаосой Патриотическа фронтын, лаотян арадай гол шухала зорилго болоно», — гэжэ Лаосой Патриотическа фронтын ЦК-гай түрүүлэгшэ принц Суфанувонг, Урда Вьетнамые сүлөөлэлгын национальна фронтын түбэй орган — «Саут Вьетнам ин страгл» газетын ахамад редактортай хөөрэлдэхэдөө, мэдүүлээ.

Эб найрамдал бэхижүүлхын, Лаосто национальна эблэрэлгэ амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ Лаосой патриотическа хүсэнүүд, арад зон бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ юм гэжэ принц Суфанувонг хэлэбэ.

ХҮДЭЛМЭРИИНГӨӨ ДҮН ГАРГАБА

Улаан-Үдын «Баргажан» гостиницын кинозал соо горпромторгын магазинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан боложо, 1973 оной хүдэлмэриин дүн гаргаһан ба 1974 оной түсэбүүдые баталан абаһан байна.

1973 оной хүдэлмэриин дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, Улаан-Үдын горпромторгын коллектив эд бараа наймаалха түсэбөө 100, 18 процент дүүргээ. «Юбилейный», «Радиотовары», «Ландыш» гэхэ мэтын магазинууд түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэжэ, ажалдаа амжалта туйлаһан байна.

Түрүү наймаалагшад, жэшээнь, Л. Савченко, Н. Васькина, З. Кашкина болон бусад ажалдаа һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө «Социалис мүрысөөндэ илагшад» гэһэн значогуудаар шагнагдаа.

Суглаан дээрэ магазинуудай коллективүүдэй 1973 оной хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаха зуураа, 1974 оной түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар шэнэ социалис уялганууд баталан абтаа.

Горпромторгын директорэй орлогшо нүхэр О. Михалева, профсоюзай организациин түрүүлэгшэ нүхэр С. Федорова гэгшэд тус суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

ЯПОН. Автомашинануудай түлишөөр дутагдалгаһаа боложо, Токиогой полиинхид велосипедээр ябадаг болонхой.

ТАСС-ай фотохронико.

БЕРЛИН

Харилсаанай түсэбтэ гар тибигдаа

ТАСС

1974—1975 онуудта Германо-совет хани барисаанай бүлгэмэй ба ГДР-тэй хани барисаа тогтоохо совет бүлгэмэй хоорондо харилсаа хэхэ түсэбтэ гар табигдаа.

ГДР-эй байгуулагдаһаар 25 жэлэй ойтой, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан илалтын ба фашизмһаа немец арадые сүлөөлэлгын 30 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэл хэлгэтэй дашарамдуулан, хамтын хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхөөр энэ түсэб дотор хараалагдана.

Делегацинууд, аяншалагшад нэгэ нэгэндээ айлшалха, выставкэнүүд эмхидхэгдэхэ, кинофильмүүд харуулагдаха байна. Совет республикануудай ба областьнуудай, ГДР-эй округуудай хоорондохи, мүн хоёр ороной дүтэрхы предприятинуудай, эмхи зургаануудай хоорондохи харилсаа саашадань үргэдхэн хүгжөөхые энэ түсэб дотор хараалагдаһан байха юм.

БРЮССЕЛЬ

Брюссельдэхи зүблөөн

ТАСС

Европын капиталис оронуудай Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай зүблөөн эндэ нээгдэбэ. 21 партиин түлөөлэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

Европодохи капиталис оронуудай хүгжэлтын доройтон уналга тухай, социальна дэбжэлтын, демократиин, национальна бэеэ дааһан байдалай, эб найрамдалай, социализмын түлөө Коммунис партинуудай тэмсэл тухай асуудалнууд, мүн хүдэлмэришэнэй болон демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэлэй асуудалнууд зүблөөн дээрэ хаража үзэгдэхэ байна.

Бельгиин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Л. Ван Гейт зүблөө нээхэдээ, КПСС-эй ба Совет правительствын, бусад социалис оронуудай бэелүүлжэ байгаа эб найрамдалта политика шахардуу байдал һулаpуулаа, эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлээ гэжэ тэмдэглэбэ.

Мүнөө үедэ Баруун Европодо капиталис оронуудай байдал доройтон муудажа байна, империалис гүрэнүүдэй хоорондо хёмороон гарана. Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, ажалшадай ангиин тэмсэл үргэдэнэ. Иимэ ушар байдалые һумбаашалан гэрэглэжэ, Советскэ Союзда, Коммунизмда зүрюу харшэ ябуулгануудые хэн, шахардуу байдал һуларуулха хэрэгтэ тойбо татана.

РАНГУН

Бирмэдэ һунгалта эхилбэ

ТАСС

Засагай гүрэнэй зургаануудта һунгалтанууд январиин 27-до Бирмэдэ эхилбэ. Ороной хуули гаргадаг дээдэ зургаан — Арадай суглаанда — 451 депутат, засагай нютагай зургаанууд — арадай Соведүүдтэ 23 мянга гаран депутатые Бирмын хүн зон һунгаха байна.

ПРАГА

Парижай хэлсээе сахиха

ТАСС

Вьетнамай асуудалаар Парижай хэлсээе сайгон захиргаан саг үргэлжэ эбдэн, гар табигдаһан хэлсээндэ зүрюу харша милитарис ябуулгануудые хэнэ гэжэ Журналистнуудай уласхоорондын эмхиин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Парижай хэлсээнэй бүхы пунктнуудые сайгон захиргаанай, Америкын Холбоото Штадуудай наринаар сахихынь түлөө тэмсэлээ эдэбхижүүлхэ уряатайгаар МОЖ дэлхэйн олониитэдэ хандаба.

УНШАГТЫ, һонирхохол байхат

БУХГАЛТЕР — СУДНЫН МОДЕЛЬ БҮТЭЭГШЭ

ЭРТЭ УРДЫН Грецидэ бүтээгдэһэн модельнүүдые, дундада зуун жэлнүүдэй үеын галернүүдэй, Христофор Колумбын 1492 ондо Атлантиин океанаар һэтэ тамаран гараһан «Санта-Мария», «Пинта», «Нинья» гэжэ суута онгосонуудай тон адли дүрсэнүүдые, мүн бусад олон һонирхолтой зүйлнүүдые Б. Марковичай гэртэ хаража болохо. Бухгалтер мэргэжэлтэй Маркович Югославида, Адриатиин далайһаа 500 километрэй зайда байдаг Парачин хотодо ажаһуудаг юм. Иимэ һонирхолтой хэрэгсэлнүүдые бүтээхын түлөө ехэ юумэ мэдэхэ, оролдосотой нэтэрүүгээр ажаллаха хэрэгтэй. Бүтээһэн зарим модельнүүдынь метр тухай ута, хэдэн мянган детальнуудһаа хобсаргагданхай.

Б. Марковичай бүтээһэн зүйлнүүдэй выставкэ һаяхан Парачинда нээгдэжэ, олоной анхарал татаа, һонирхол үүсхээ.

ФИЛИППИНДЭ «ХҮЙТЭРБЭ»

МАНИЛА. Филиппинынхид дааража байна. Эдэ үдэрнүүдтэ дулаанай 17 градус хүрэтэр температурын доошоо буухадань, Манила хотын хун зон зузаан ноохон самсануудые үмдэхэ баатай болоо. Нютагай уларилые хараада абажа бариһан гэрнүүдтэнь хүйтэншэг байна. Энээнһээ улам жалан, хамшаг ханядан һүжэрбэ.

Юрэдөө, һэрюбтэр уларилтай нютагуудта ажаһуудаг хүнүүдтэ энэнь балайшье хүйтэн бэшэ ааб даа. Гэбэшье уларил шэнжэлэлгын түбэй бии болоһонһоо хойшо иимэ «хүйтэн» эндэ үзэгдөөгүй юм.

БЭДЭРЭЛГЭНЬ АМЖАЛТААР ДҮҮРЭБЭ

ХЭЛЭ, БЭШЭГ шэнжэлэгшэ элитэ мэдээжэ эрдэмтэ, академик Иван Брчичэй 1864 ондо хэблүүлэн гаргаһан, эртэ урдын славян хэлэнэй түрүүшын грамматика Югославиин Пул хотодо олбодо. Ехэ шэнжэлэл хэһэн энэ хүдэлмэриие зуу гаран жэлэй турша соо бэдэрһэн байгаа. Иимэ ном хоёр зуу шахуу хэһэгээр хэблэгдэһэн гээд мэдээжэ. Тиигэбэшье авторай наһан бараһанай һүүлээр тэдэ номуудынь, гар бэшэгынь үгы болошоо һэн ха. Тиин мэргэжэлтэдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн, эртэ урдын славян хэлэ, бэшэгэй грамматикын нэгэ хэһэгынь мүнөө, И. Брчичэй түрһөөр 150 жэлэй урда тээхэнэ, огто хүлеэгдээгүй байтар, хэлэ, бэшэг шэнжэлэгшэдэй гартэ оробо бшуу.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл. Рейдовэ бригадын материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: Мухар-Шэбэрэй аймагай партийна конференцидэ. «Шэнэ намтар» — Г. Харченкын корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: «Шэнэ техникэ» — фоторепортаж. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Элдэб һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

ВТОРНИК, ЯНВАРИИН 29.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 14.3[illegible] — Һүүлэй һонин. 14.45 — Һурагшадта — «Түүдэг». 15.15 — Концерт. 15.50 — 16.00 — Забһарлалга. 16.00 — Мэдээсэлэй программа. Нүхэр Л. И. Брежневэй Кубада айлшалжа байһан тушаа. 17.00 — Концерт. **Улаан-Үдэ харуулна.** 17.15 — Һурагшадта — «Горн». 17.50 — «Уран зохёолой альманах». 18.30 — Телепанорама.

«Орбита» харуулна. 19.00 — Мэдээсэлэй программа. **Нүхэр Л. И. Брежневэй Кубада айлшалжа байһан тушаа.**

Улаан-Үдэ харуулна. 20.00 — «Мүрысөөн — олониитын үүсхэл» 20.40 — «Хүн ба хуули». 21.20 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.40 — Телевизионно соносхолнууд. 21.45 — «Сэнхир экранда түрүүшынхиеэ» — «Человек с другой стороны» — уран һайханай фильм. 23.25 — «Хүгжэмэй инструментнүүд тухай хөөрэнэбди».

«Орбита» харуулна. 24.00 — Мэдээсэлэй программа. **Нүхэр Л. И. Брежневэй Кубада айлшалжа байһан тушаа.**

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 20.00 — Хүгжэмтэ эстафетэ. — «Нүхэр дуун» (үнгэтэй).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33-61.